Н. С. ХРУЩЕВ Ахмед БЕН БЕЛЛАТЭЙ хөөрэлдэбэ

ЯЛТА, майн 4 (ТАСС). Алжирай Арадай Демократическа Республикын президент, Алжирай Национальна сүлөөрэлгын фронт гэжэ партиин генеральна секретарь Ахмед Бен Белла КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевтой хамта Крымдэ, Хара далайн эрье шадарай газарнуудта майн 2-һоо майн 4 болотор байба. Советскэ Союз Алжир хоёрой хоорондохи аха дүү, хани ёһоной харилсаа хүгжөөхэ, мүн мүнөө үеын уласхоорондын байдалтай холбоотой олон асуудалнуудаар Москвада эхилһэн хани ёһоной хөөрэлдөөнүүдээ эдэнэр эндэ үргэлжэлүүлһэн байна.

Үнэн зүрхэнэй, бэе бэеэ бүрин ойлголсоһон оршон байдалда болоһон хөөрэлдөөнүүдтэ Алжирай талаһаа — Алжирай Национальна сүлөөрэлгын фронт гэжэ партиин ЦК-гай политбюрогой гэшүүд гадаадын хэрэгүүдэй министр Абдель Азис Бутефлика, национальна экономикын министр Башир Бумаза, социальна хэрэгүүдэй министр Мохаммед Сегир Неккаш, политбюрогой гэшүүд Хусин Зехуан, Такар Збири, ФНО партиин ЦК-гай гэшүүн, гүрэнэй министр Амар Узган, мүн Алжирһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Мохаммед Беняхья гэгшэд хабаадалсаба.

КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүндэ кандидат, Украинын Коммунис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь П. Е. Шелест, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев, УССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Д. С. Коротченко, Украинын ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ И. П. Казанец, мүн СССР-һээ Алжирай Арадай Демократическа Республикада байдаг элшэн сайд Н. М. Пегов совет талаһаа тус хөөрэлдөөндэ хабаадалсаа.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 106 (10474) | 1964 оной майн 6, среда | Сэн 2 мүнгэн

ТҮРГЭНӨӨР, ...йн шанартайгаар...

...ажахыгаа ашаг ехэтэйгээр хүгжөөхэ гэһэн партиингаа ...февралиин Пленумэй шиидхэбэреэр зоригжоһон колхоз, ...удаймнай таряашад энэ жэлэй хабарай тарилгые хэзээ хэ...бэлэдхэлтэйгээр угтажа, таряалангаа эзэн ёһоор эл...жэ, уһалжа, үтэгжүүлжэ, үндэр баян ургаса абахын хойно...майн оролдоно. Бүхы тракторнуудаа хоёр халаанда бүтээ...эйгээр хүдэлгэжэ, газараа аммиагтай уһаар, минеральна ...гэнүүдээр шанаржуулжа, горох, шэниисэ тарилгаяа дүүр...байһан тухайгаа Сэлэнгын совхозой суута механизатор Ми... Ковалевскиин оньһожоруулагдаһан звеногойхид мэдээсэнэ.

...оһо тариха хүдэлмэриие үргэлжэдэнь оньһожоруулжа ша...Үдын совхозой механизатор нүхэр Михайловай жэшээгээр автомашинада ашаха үедөө тэрэниие хордохо түхеэрэлгэ ...азарта хэгдээд, амжалтатайгаар хэрэглэгдэнэ. Энэнь ажалай ...э хэдэн дахин дээшэлүүлжэ үгэнэ ха юм.

...культиватораар ута буразданuудые татажа, поли уһалха дүй ... Зэдын, Хоринн үйлэдбэриин управленинүүдэй ажахынуу... хэрэглэгдэжэ, газар уһалагшадай хүдэлмэри нилээд хүнгэрөө. ...анай совхозой суута кукурузашан Павел Аюшеевэй звено ...дэрээ 2 мянга гаран тонно шэбхэ гаргаад, газараа аммиагтай ...үтэгжүүлжэ, үрэһэеэ полимикроүтэгжүүлгээр шанаржуу...майн шэнээр марижа эхилхээр бэлдэжэ байнхай.

...механизаторнуудай һаадгүйгөөр, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха ...э зохидоор түхеэрэгдэһэн культстанууд, хамтын байра, поли ...халуун эдеэ абаашажа үгэхэ, хүдэлмэриин һүүлээр зохидоор ..., ажалай дүн гаргаха гэхэ мэтэ хэмжээнүүд ехэ туһа хүргэ... ...агтын «Родина» колхоздо хоёр культстан түхеэрэгдэжэ, тэндэ ...изаторнуудай амарха оро дэбисхэр хүсэд түхеэрэгдэнхэй, тэ... гурба дахин халуун эдеэ бэлдэгдэнэ, хүдэмэриин һүүлээр ...гаха газар бии, улаан булан гоёор шэмэглэгдэнхэй. Саяа... совхоз механизаторнуудтаа 5 культстан түхеэрэнхэй.

...хэ зуура, мүнөө жэлэй онсо өөрсэ эрилтые хүсэд ойлгоогүй, ...хайша хэрэгээр хандаха, тарилгын хүдэлмэриие зохи...эмхидхэхэгүй ябадал мүн лэ үзэгдэһөөр. Энээн тухай хүдөө ...шэд, партийно-гүрэнэй хиналтада туһалха бүлэгүүдэй, пост... гэшүүд дуулгана, зохихо хэмжээ абаһан тухайгаа элидхэнэ.

Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин Кировэй нэрэмжэтэ кол... поли дээрэхи һолоомоёо саг соонь хуряажа абаагүй байһан ...һээнь, дорохи газарнь хүсэд гэдээгүй байжа, гүйхэнөөр хаха...шоо. Мүн энэ колхоздо механизаторнуудай байха гэр, вагон...рой түхеэрэгдөөгүй, тэдэнэр гэр гэрһээн ябана. Колхозой тү...эгшэ нүхэр Чойнзонов эдэ дутагдалнуудаа усадхаха тушаа ...хэ яахадаа абанагүй гээшэб.

...дын управлениин «Октябрьский» совхозойхид үрэһэеэ хор...гөөр марижа байһанаа арадай хинагшадта баригдаа. Эндэ ...энүүдынь муугаар заһагдаһан байжа, тарилга хэхэ дээрээ 5 ...э гологдожо, хэдэн үдэр миин зогсоо. Совхозой главна агро... нүхэр Братущенко үрэһэеэ саг соонь хордохо хүдэлмэри эмхид...й, сеялкэнүүдэй хэр зэргээр заһагдаһаниинь шалгаагүй.

Сэлэнгын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Бургаастайн тракторна ...дада хамтын байра, халуун эдеэн эмхидхэгдээгүй дээрэһээ ме...изаторнууд трактораараа эдеэлхээ гэр тээшээ гүйлгэлдэжэ, ...н сагаа барана. Тэрэшэлэн үрэһэ зөөлгын муугаар эмхидхэг...һээ сеялкэнүүд миин зогсоно. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд Бам..., Ламожапов гэгшэдэй һанаа амар һуудагынь гайхалтай.

Борёогой совхоздо (директор нүхэр Хомутов), тэндэхи «Ком...» колхоздо (түрүүлэгшэнь нүхэр Мурхонов) бүхы трактор...дынь хоёр халаанда хүдэлгэгдэнэгүй, газараа гүйхэнөөр хахал...гэжэ элирүүлэгдээ.

Эдэ бүхы дохёо, мэдээсэлнүүд юу харуулнаб гэхэдэ, зарим ...оз, совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд хабарай эртын та...ые хурданаар, һайн шанартайгаар үнгэргэхэ гэжэ оролдоногүй, ...анизаторнуудай дунда эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри аша ...эйгөөр ябуулнагүй бшуу. Энэ тон аюултай. Байгша ондо рес...ликымнай колхоз, совхозууд оройтожо ерэһэн хабарай уршаг... тарилгын хүдэлмэридэ хожомдожо ороһон, нёдондонойхиһоо ... тарилга хээд байна ха юм. Хэрбээ урда жэлнүүдтэ олохон ...ынууд эртын тарилгые майн 1 хүрэтэр дүүргэдэг байбал, энэ ...дэ һаял захалжа байгаа. Түнхэнэй, Захааминай, Кабанскын, ...ажанай управленинүүдэй ажахынууд майн 1-нэй урда тээ ...шье гектар шэниисэ таряагүй байшоо.

Ушар иимэһээ хабарай эртын тарилгые агротехническэ эрхим ...орто үнгэргэхын, паар хахалха, шэнэ газар элдүүрилхэ түсэбөө ...ргэхын тула ажахынуудта бүхы тракторнуудые заатагүй хоёр ...анда бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ, сеялкэнүүдые заашье һаа...лангүйгөөр ябуулха тушаа бодото хэмжээ абтаха болоно. Тии... үрэһэ хордохо, автомашинада ашаха, сеялкэнүүдтэ зөөлхэ ...элмэриие үргэлжэдэнь оньһожоруулха арга хаа хаанагүй бии.

Колхоз, совхозуудай, мүн «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй инже...рно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд трактор, машинануудые һаад...гөөр хүдэлгэхэ, техническэ талаар һайса харууһалха тушаа сэ... харюусалгатай. Илангаяа һүниин халаанай хүдэлмэриие зүбөөр ...идхэхэ шухала.

Хабарай тарилгын халуун хаһада нэгэшье трактор, сеялкэ миин ...охо ёһогүй. Тиимэһээ механизатор бүхэнэй харюусалгые дээ...лүүлхэ, тэдэндэ һаадгүйгөөр ажаллаха арга гүйсэд олгогдохо, тэ...эрэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ политиче... хүдэлмэри һайжаруулха хэрэгтэй байһаниинь элитэ. Зүгөөр ...ар муутайгаар ажаллаха, ажалай журам эбдэхэ ябадалтай эрид ...д тэмсэхэ эрилтэ табигдана.

Нүхэд механизаторнууд! Түргэнөөр, һайн шанартайгаар ажал...ха, хабарай тарилгын, паар болон шэнэ газар хахалха шухала ...элмэринүүдые эрхим болзорто үнгэргэхын тула бүхы хүсэ ша...аа, мэргэжэл шадабаряа харуулыт. Энэтнай партиин ЦК-гай ...ралиин Пленумэй шиидхэбэри бэелүүлхэ хэрэгтэ танай бодото ... болоно бшуу.

ТАРИЛГЫН ҮЕДЭ ЧАС, ҮДЭР БҮХЭН ҮНЭТЭЙ

Эмхи гуримтайгаар

Хоёр халаанда хүдэлдэг хүсэтэ булад агтануудай хүнхинөөн үдэр һүнигүй үргэнхэн Хэжэнгын үрэжэлтэ баян тала дайдые зэдэлүүлэн сууряатуулна. Эндэхи совхозой 1-дэхи фермын «ДТ-54» түхэлэй арбан, «С-80» түхэлэй хоёр тракторта хүдэлдэг механизаторнууд шэниисэ тариха газар элдүүрилжэ байна. Тиихэдэ 9 агрегадаар тарилга хэнэ.

Газар хахалалган дээрэ трактористнууд нүхэд Ж. Д. Жалсанов, В. Санжиев, Г. Галданов гэгшэд халаанайнгаа даабари ходо 110—120 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Тарилга хэдэг агрегадуудта ажалладаг механизаторнуудшье шиидэжэ хүдэлэнхэй, түрүүшүүлтэй ана мана табилдана.

Тарилгада хабаадагшадай һаадгүй ажаллаха эрхэ байдал бии болгогдонхой. Полевой стан һайнаар түхеэрэгдэжэ, тэндэ столово хүдэлнэ, улаан булан тайлданхай. Радиоприёмник, газетэ, журналнууд, ном һудар, шатар, даам — хуу эндэ бии.

Механизаторнууд бүхэнэй абаһан социалис уялганууд хадаатай, тэдэнэй хэһэн хүдэлмэриин дүн халаанай һүүл бүри бэшэгдэжэ, олондо туnхаглагдажа байдаг.

П. Содбоев,

Юун һаад хүргэнэб

Майн түрүүшын үдэрнүүдтэ газар хахалжа, тарилга хэжэ байһан механизаторнууд М. Данзанов, Александр Содбоев, Петр Филатов, Урхумбадма Доржиев, Мыжит Гындунов, М. Чимытов, Б. Юмажапов, М. Будажапов, Г. Разуваев, Лхамасурун ба Баир Молоновууд болон бусад халаанайнгаа даалгабарие хододоо үлүүлэн дүүргэжэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойнгоо механизаторнуудай социалис мүрысөөндэ түрүү һууринуудые эзэлнэ. Мүнөө тус бригадын поли дээрэ түрүүшын хэдэн зуун гектар эртын ороһото ургамалнууд таригданхай, 425 га таригдаха талмай бэлдэнхэй. Майн һайндэртэ зорюулагдаһан ажалай вахта эндэ үргэлжэлһөөр.

Тиигэбэшье хабарай тарилгын хүдэлмэринүүдэй бүри түргэнөөр үнгэргэлгэдэ һаад татаха ушарнууд эндэ олон үзэгдэнэ. Бригадын тосхон болохо Бургаастай нютагай дүтэ шадар тарилга хэдэг агрегадууд үрэһэ зөөлгын муугаар эмхидхэһэн дээрэһээ хэдэ хэдэн часаар зогсошоод байдаг, механизаторнууд ажаллажа байһан газартаа халаан соогоо халуун хоол абадаггүй, хэдэн модо гэртээ эдеэлхээ ерэжэ, ажалһаа ехээр һаатадаг ушарнууд олон бии. Эдэ дутагдалнуудта бригадын механизаторнууд зэмэтэй бэшэ.

Колхозой правлени, бригадын хүтэлбэрилэгшэд нүхэр Ж. Санжанов, Д. Байдаев, О. Бадмацыренов гэгшэд хабарай хүдэлмэринүүдые түргөөр, шанартайгаар үнгэргэлгэдэ һаад боложо байһан дутагдалнуудые түргөөр усадхаха тушаа һаналаа ехээр табинагүй.

С. Шарапов.

Үдэр һүниие илгангүй

— Хайшан гэжэ баян ургаса хуряахаб гэһэн асуудалда сэхэ харюу үгэхын түлөө КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые тон гүнзэгыгөөр шудалха ёһотой. Бидэнэр шудалжашье, бодото ажалдаа хэрэглэжэ байнабди, —гээд газар уһалагшадай звеное даагша (Мухар-Шэбэрэй управлениин «Рассвет» колхоз) С. К. Пантелеев урматайгаар хөөрэнэ.

Юуб гэхэдэ нүхэр Пантелеевэй звеногойхид таряалангаа һайса уһалхаар шиидээд, үнгэрһэн үдэрнүүдэй туршада 80 гектар саахарай свёкло тариха газар уһалаад байна. Тиихэдээ сугтаа ажалладаг нүхэдтэеэ, К. П. Слепнев, М. А. Пантелеев гэгшэдтэй хамта ябажа, добо дошотой, налуу доро газарыень жэгдэ һайнаар уһалхын түлөө ехэ оролдолго гаргана. Одоол балгашье уһа хии талаар табингүйгөөр, илангаяа һайрам шадамар зүбөөр хэрэглэхэ тухай бултаараа зүбшэжэ, эрдэм ухаанай, түрүү дүй дүршэлэй эрилтын ёһоор хүдэлнэ бшуу.

Энэ жэлдэ 1400 гектар таряалангай газар уһалха түсэбтэй тус колхоздо газар уһалха тусхай 8 звено эмхидхэгдээд, эдэбхитэй оролдосотойгоор хүдэлжэ байнхай. Хёлго мүрэн шадар уһа бүлэдэг 3 станци үнихэнэй тодхогдоод, үдэр һүнигүй уһа гаргажа, таряалан, сабшаланда хэрэглэхэеэ байна. «һаяын үдэрнүүдэй туршада саһан ехээр орожо, газарай хүрьһэндэ шииг нойто бариха талаар ехэхэн туһа нэмэри болобо. Тиимэһээ энэ ороһон саһые таряалан, сабшаландаа шадамараар тогтоохо тухай хэмжээ абажа байнабди. Гэхэтэй хамта ажалаа үдэр һүнигүй эмхидхэн ябуулжа, шадаал һаа ехэ газар һайн шанартайгаар уһалхые оролдогдоно» гэжэ М. А. Пантелеев нүхэдэйнгөө нэрэһээ хэлэнэ.

Л. Гомбоев.

Онёо гол хазаарлагдана

Онёогой эгсэ үндэр эрьенүүдһээ мантан томо шулуунууд мухарин унажа, ой тайгые сууряатуулна. Тэрэнь хүсэ ехэтэ, «С-100» тракторай хүсөөр шэрэгдэжэ, мүльһэн дээгүүр обоолоғдоно... Энэ хүдэлмэри үнгэрһэн убэл Баргажанай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй, «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй эндэхи отделениинхидэй хүсөөр эмхидхэгдэһэн, хамта 100 гаран хүн ажаллаһан байгаа.

Мүнөө хабарай дулаан саг орожо, Онёо гол дээрэ зөөгдэһэн шулуун мүльһэеэ сүмэ дараад доошоо тунана. Тиигэжэ голой уһан өөдөө хөөрэжэ, Харлигай системын ханаабаар урдахаяа байна. Энээнэй ашаар тус колхоз 800 гектар таряалан, мянгаад гектар сабшалангай газар уһалхань.

Зэрлиг тайга соогуур урдадаг түргэн урасхалта Онёо гол хазаарлагдажа, аша туһаяа асаржа байна.

С. ОЧИРОВ.

Ивалгын туршалга — үйлэдбэриин совхозой 1-дэхи отделениин нүхэд Шунковой, Юмажаповай, Цыремпиловэй, Цыденовэй агрегадууд 300 гектар эртын шэниисэ хаяад байна. Зураг дээрэ: тус отделениин Георгий Шунковой агрегат поли дээрэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЭМХИТЭЙГЭЭР АЖАЛЛАБАЛ, ЯМАРШЬЕ БЭРХЭШЭЭЛ ДАБАГДАХА

Май һара һаалишадай ажалда тон бэрхэшээлтэй үе байһаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ. Энэ һарада фермэнүүдтэ үбһэ, тэжээл дууһажа, бэлшээриин ногоон хүсэд гараагүй байдаг ха юм. Нүгөө талаараа колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд хабарай тарилгын хүдэлмэреэр дашуураад, һаалишадай ажал хэрэглэхэеэ болидог муу заншалтай.

Теэд энэ ушарта һү һаалгын доошолһоной түлөө колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалга һуларха аал? Үгы даа. Мүнөө һаалиин фермэнүүдтэ анхарал заашье һуларха ёһогүй. Мэргэжэлтэд, партийна хүдэлмэрилэгшэд, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд поли дээрэхи ажалаа эмхидхэхынгээ хажуугаар адуу малдаа, нэн түрүүн һаалиин фермэнүүдтэ анхарха уялгатай. Юуб гэхэдэ гүрэндэ һү худалдаха 2-дохи кварталай түсэб ажахы бүхэн заабол дүүргэхэ тангаригтай ха юм.

Тиихэдээ кварталай дүүрэхэ үеэр ухаа мэдээгээ табиха бэшэ, харин фермэ бүхэнэй хүдэлмэри саг үргэлжэ хиналтадаа абажа, үдэрһөө үдэр бүри һү һаалгые дээшэлүүлхэ хэмжээ абаха арга боломжонуудаа олохо ушартай. Ямар тиимэ арга боломжонууд бии гээшэб? Ажахы бүхэндэ һөлоомо буйлуулжа, гидролизно аргаар эһээхэ хүдэлмэри эмхидхэгдэхэ болоно.

Эндэ толилогдоһон мэдээн дээрэһээ харахада Кабанскын үйлэдбэриин управлениин ажахынууд нэгэ бага урагшаа дабшажа захалаа. Тэдэнэр апрелиин түрүүшын 10 хоногто үнеэн бүриһөө 26 килограмм һү гүрэндэ тушааһан байбал, гурбадахи 10 хоногтонь тэрэнээ 28 килограммда хүргөө. Энэнь нёдондонойхиһоонь дээгүүр байна. Юун дээрэһээ һүн нэмэжэ захалааб гэхэдэ, эндэхи ажахынууд бүдүүн тэжээлээ гидролизно аргаар шанаржуулдаг болоо бшуу.

Кабанскынхидтай мүрысэдэг Улаан-Үдын управлениин ажахынууд апрелиин 3-дахи 10 хоногто хоёрдохиинхидо орходоо үнеэн бүриһөө 5 литр һү гүрэндэ бага тушаагаа бшуу. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, управлениин, парткомой хүдэлмэрилэгшэд 1-дэхи кварталайнгаа дүнгөөр дашуураад, һаалиингаа фермэ дээгүүр ябахаяа болишонхой. Энэл шалтагаанһаа боложо, «Авангард» колхоздо бүдүүн тэжээл буйлуулагданагүй, һаагдаһан литр һүн бүридэ 300 грамм гурил үнеэдтэ хуурайгаар үгтэнэ бшуу. Тиихэдэ тугалнуудта искусственна һү уулгахын орондо тус бүридэнь аяар 200 литр үдхэн һү уулгаһаар байна.

Һүүлэй 10 хоногто Хяагтын үйлэдбэриин управлениин ажахынууд гэдэргээ сухарижа ороо. Эдэнэр һүүлшын 10 хоногто урдынхиһаа 561 центнер һү бага тушаагаа.

Һаалиин фермэнүүдтэ ушарһан бэрхэшээлнүүдые эмхитэ ажалаараа дабажа, хабарай тарилгын хүдэлмэриие урагшатайгаар ябуулхынгаа хажуугаар һү һаалняа дээшэлүүлхэ, гүрэндэ һү худалдаха график, түсэбөө дүүргэхэ шухала.

РЕСПУБЛИКЫН НОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ГҮРЭНДЭ һҮ ХУДАЛДАХА ХАХАД ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЭ ТУХАЙ

1964 оной майн 1-нэй мэдээн

Управленинүүд, аймаг	Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр	Нэгэ үнеэнһээ тушаагдаһаниинь килограммаар
Баргажанай	54	215
Зэдын	53	191
Яруунын	53	203
Кабанскын	49	273
Хяагтын	46	219
Мухар-Шэбэрэй	57	257
Түнхэнэй	50	144
Улаан-Үдын	59	281
Хоринн	53	189
Баунтын	51	191

Москвагаа мэдээсэнэ

КПСС-эй Центральна Комитедтэ

КПСС-эй Центральна Комитет 1964 оной апрелиин 23-да иимэ тогтоол баталан абаба:

Социалис Ажалай Герой, главна конструктор, түмэр-бетонно зүйлнүүдые таһалгаряагүй хэблэн гаргадаг технологые, комплексно аргаар зохёодог тусхай конструкторска бюрогой начальник Н. Я. Козловые, КПСС-эй Уставаар хараалагдаһан кандидатска стаж гаргуулангүй, Советскэ Союзай Коммунис партиин гэшүүндэ абаха.

Н. Я. Козловто партийна билет барюулхыень КПСС-эй Московско горкомдо даалгаха.

СССР-эй Верховно Соведэй делегациин Японд ошохоёо байһан тушаа

Советскэ парламентска делегациие Японд эльгээхыень гуйһан уряал СССР-эй Верховно Совет Японой парламентһаа абаба. Хуули гаргалгын дээдэ зургаануудай хоорондохи хани харилсаа хүгжөөхэ ябадалые шухала удха шанартайда тоолоод, Советскэ Союзай болон Японой парламентаринарай харилсан айлшалалсалга хоёр ороной хоорондын хүршэ ёһоной харилсаа хүгжөөлгэдэ шэнэ туһа нэмэри болохо байһыень хараадаа абажа, СССР-эй Верховно Совет энэ уряалыень баяртайгаар угтажа абаа.

Майн түрүүшын хахадта Япон ошохо СССР-эй Верховно Соведэй делегациие СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутат, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо А. И. Микоян толгойлхо юм.

(ТАСС).

Ханинарай уулзалга

МОСКВА, майн 4. (ТАСС). 1921 оной арадай революцида хабаадаһан монгол партизануудай делегаци мүнөөдэр Совет-Монгол хани барисаанай бүлгэмэй эдэбхитэдтэй уулзаа. Тус бүлгэмэй правлениин түрүүлэгшэ С. М. Буденный аха дүү оронһоо ерэһэн ханинарые үнэн зүрхэнһөө амаршалба.

Совет ниислэл хотын айлшадтай хани ёһоной хөөрэлдөөн болобо. 1921 ондо сагаантанай бандануудһаа Монгол орониие сүлөөрүүлхын түлөө тэмсэлсэһэн совет сэрэгшэд И. Я. Смирнов, А. Н. Кислов, Г. Н. Корчиков гэгшэд уулзалгада хабаадаа.

Агуу ехэ Ленинэй, монгол ажалшадай вождь Сүхэ-Баатарай эхи табиһан, манай арадуудай хани барисаае нарин нангинаар сахинабди гэжэ Монголой арадай революцида хабаадагшадай комитедэй түрүүлэгшэ — делегациин хүтэлбэрилэгшэ П. Тогтох хэлэбэ.

„Хүдөө ажахые ашаг ехэтэй болгохо тухай партиин хараа шэглэлые бэелүүлгэтэй холбоотой зарим асуудалнууд тухай“ брошюра

«Хүдөө ажахые ашаг ехэтэй болгохо тухай партиин хараа шэглэлые бэелүүлгэтэй холбоотой зарим асуудалнууд тухай» нүхэр Н. С. Хрущевой КПСС-эй Президиумдэ эльгээһэн бэшэгэй тексттэй брошюрые политическэ литературын хэблэл барлан гаргаба.

Тус брошюра олоор хэблэл гаргагдаа.

(ТАСС).

БҮХЫ АРАДУУДАЙ ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ, ЭРХЭ СҮЛӨӨГЭЙ, НАЦИОНАЛЬНА БЭЕЭ ДААНХАЙ БАЙХЫН ТҮЛӨӨ

Советскэ правительствын мэдүүлгэ

Ази болон Африкын оронуудай правительстванuудта ...тскэ правительствын эльгээһэн мэдүүлгэ дотор ... хэлэгдэнэ: империализмда эсэргүүсэн, колониаль... богоолшолгодо эсэргүүсэн тэмсэгшэ бүхы хүсэнүүдые ...үүлэн жагсааха зорилготой байгаа һаань, ондоо зо...лго — эдэ хүсэнүүдые бутарган һалгааха зорилго та...гүй һаань, Афро-Азиин оронуудай конференци зарла... дэмжэхэ байнабди. Азиин томо гүрэнүүдэй нэгэн ...охо Советскэ Союз тиимэ конференциин амжалтатай... үнгэрхын тула манһаа дулдыдаха бүхы юумэ хэ... бэлэн байна. Афро-Азиин оронуудай та...ан һалгаахые хүсэгшэдтэ харюу үгэжэ, арадуу... эб найрамдалай, эрхэ сүлөөгэй, нацио...льна бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэлдэ бата нэгэ...тэй байхые хододоо хүсэдэг байһанаа харуулха ёһо...бди.

Азиин ба Африкын оронуудай хоёрдохи конференци ...рэхэ бэлэдхэл хэхын тула һаяхан Джакартада зар...һан зүблөөн дээрэ Советскэ Союзые энэ конферен...дэ уриха тухай асуудал хэлсэгдэһэн байна гэжэ Со...скэ правительствын мэдүүлгэ соо дурдагдана. Советскэ правительство энэ асуудал табиха үүсхэл гаргаагүй, ...бэшье энээниие зүбшэн хэлсэлгэдэ табяад, империа...мда ба колониальна дарлалтада эсэргүүсэн тэмсэгшэ ... болон Африкын оронуудтай хамта Советскэ Союз ...саха һэн гэжэ һанамжаяа хэлэһэн правительства...дта — бэлэдхэлэй зүблөөндэ хабаадагшадта баясангүй байна. Гэхэ зуура Ази, Африкын оронуудай хоёрдохи конференцидэ Советскэ Союзай хабаадахые хүсэһэн хэдэн олон оронуудай эрмэлзэл КНР-эй правительствын зүгһөө бүдүүлиг, убайгүй аашаар угтагдаа.

Хитадай делегациин толгойлогшо — КНР-эй Гүрэнэй соведэй премьерэй орлогшо ба гадаадын хэрэгүүдэй министр Чэнь И: «Советскэ Союз Африкыншье, Азиишье орон бэшэ» гэһэн нэгэл шалтагаан дурдаа.

Советскэ Союз Европын ехэ гүрэн байхаһаа гадна, мүн Азииншье ехэ гүрэн юм гэжэ эрдэм һургуулитай хүн бүхэн мэдэхэ байха. Советскэ Союзай хубида Азиин газар дайдын 40 тухай процентнь хүртэдэг. СССР-эй Азидахи хубинь бүхы Хитад ороной газар дайдаһаа хоёр дахин шахуу ехэ юм.

Советскэ Союзай ба Афро-Азиин бусад оронуудай хоорондын эб таһалхын тула географие хүсөөр хубилгаха гэжэ КНР-эй правительствын хэды һэдэбэшье, бүтэн ухаатай бүхы хүнүүдтэ эли мэдээжэ баримтануудые үндэһөөрнь хубилгажа шадахагүй гэжэ Советскэ правительствын мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэгдэнэ. Тиимэ хадань, эб найрамдалай ба национальна бэеэ даанхай байха хэрэгые хамгаалан тэмсэгшэ гүрэнүүд болон арадуудые таһалан һалгааха хараа бодолоо баримталан, расын шэнжэ политическэ хүсэл эрмэлзэлэй нэгэ ниитэ байһые, бүхы дэлхэй дээрэ хамтадаа ябуулга хэхэ арга боломжые тодорхойлхо ёһотой гэһэн хараа бодолоо КНР-эй правительство түрүүшын ээлжээндэ табидаг байна.

Расын талаар һаналаа нэгэдэхэ лозунгнуудаар халха хэхэ гээшэ сагаан, хара, шара шарайтай арадуудай хоорондо, социалис оронуудай ба национальна талаараа урган хүгжэхын тула жагсан бодоһон Ази, Африкын оронуудай хоорондо «хитадай хана» шэнги юумэ бодхоогоод туршаха гэһэнтэй адли болоно гэжэ Советскэ правительствын мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Гэхэтэй хамта, раса баримталдаг теори ба суртал бодолнуудта хандадагынь шэнэ юумэн бэшэ юм, мүн өөрынгөө политикые хүн амитанда харша тиимэ теориин үндэһөөр зохёохые һэдэгшэдэй нэрые дурдаһанай, тэдэнэй юун боложо һалаһыень һануулһанай хэрэггүй.

Арадуудай сэдьхэл бодолые хүдэлгэдэг уласхоорондын тон шухала асуудалнуудые хаража үзэхэ, шиидхэхэ хэрэгтэ али нэгэн гүрэнэй, арадай хубитаяа оруулха хабашадалые расын шэнжээр тодорхойлхо гэһэниинь уласхоорондын харилсаанай онол дүршэлые огто хэрэгсээхэгүй, уласхоорондын зүблөөнүүд дээрэ, уласхоорондын эмхинүүд, тэрэ тоодо ООН дотор олон оронуудай хоорондо бүрилдэһэн нягта, үрэ ехэтэй хани харилсаае һэжэглэхэ гэһэн удхатай болоно.

КНР-эй правительствын номнодог расын шэнжэ хадаа Афро-Азиин оронуудые мэдээлэн зонхилхо гэһэн тэрэнэй зорилгые далдалха зорилготой хуурмаг халха болоно.

КНР-эй тусхай түлөөлэгшын Джакартада хэһэн харюусалгагүй мэдүүлгэ тушаа анхарал хандуулхые Советскэ правительство шухалада тоолоно. СССР-эй арадуудай хуби заяан Азиин бусад арадуудай хуби заяантай угаа нягта холбоотой, гадаадын богоолшологшодто эсэргүү хамтын тэмсэлдэ угаа ехэ хүсэлэлгэ гаргагдаһан, ехэ шуһан адхарһан байна. Тиимэһээ КНР-эй түлөөлэгшэдэй энэ мэтын ааша ба политическэ башалалгын хажуугаар алгад гаража болохогүй.

Советскэ правительство эб найрамдалай түлөө, арадуудые колониальна дарлалтаһаа, гадаадын элдэб янзын дулдыдалгаһаа бүрин сүлөөрүүлхын түлөө тэмсэлдэ зорюулдаг хүсэлэлгэеэ һуларуухагүй, социалис оронуудай, тэрэшэлэн гадаадын зонхилолгын гэнжые таһара татажа байгаа залуу гүрэнүүдэй хани барисаа, харилсаа холбоо, харилсан дэмжэлсэлгые бэхижүүлхын түлөө, эдэнэй нягта жагсаалтай, бата нэгэдэлтэй байхын түлөө бүри оролдосотой шангаар тэмсэхэ байха гэжэ мэдүүлгын түгэсхэл дотор хэлэгдэнэ.

(ТАСС).

САХАРАЙ СВЕКЛО УРГУУЛХАДАА ҮТЭГЖҮҮЛГЭ ЯАЖА ХЭРЭГЛЭХЭБ?

Мэргэжэлтын зүбшэл

Манай республика дотор саахарай свёкло гансашье саахар үйлэдбэрилгэдэ хэрэглэгдэдэг бэшэ, мүн ниитын малда эдюулхэ шэмэ ехэтэй тэжээл болоно. Тиимэһээ тэрэниие һайнаар ургуулжа, баян ургаса абажа байха, тарилгынь газарые үргэдхэхэ ёһотойбди.

Малай тэжээл болгогдохоор таригдаһан свёклоһоо бусад зарим ургамалнуудта орходоо бүри ехэ тэжээлэй единицэ абтадаг. Жэшээлхэдэ, 100 килограмм свёкло 15,7 килограмм тэжээлэй единицэтэй. Тиихэдэ турнепс энээнэй хахадтаньшье хүрэдэггүй. Энээнһээ гадна, свёклын эшэ набшаһа, үндэһэниинь протеин ехэтэй. Тэрэниие жэжэдхээд, силос даража, үгы гэбэл ногоон зандань малда үгэхэдэ дуратайгаар эдидэг шуу.

Саахарай свёкло таридаг ажахынуудай дүй дүршэл дээрэһээ харахада, энэ ургамалые илангаяа паар дээрэ тарихада баян ургаса абтадаг байһаниинь элирээ. Тиихэдэ ажахынуудта кукуруза болон бобово ургамалнууд ехээр таригдажа, тэрэ таригдаһан газартань саахарай свёкло ургуулагдадаг боложо байна. Жэшээлхэдэ, Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо иимэ хүдэлмэри ябуулагдаһан байгаа. 1961 ондо паар дээрэ таригдаһан саахарай свёклоһоо гектар бүриин 137, кукуруза таригдаһан газарһаа 112 центнер, 1962 ондо паарһаа 158, кукурузын полиһоо 139 центнер ургаса абтаа һэн.

Агротехникын түрүү арганууды хэрэглээд, газартань минеральна үтэгжүүлгэ оруулалсахада бүришье ехэ ургаса абтана.

Энээниие зүбөөр хэрэглэхын тулада свёкло таригдаха газарай шанарые шэнжэлэхэ шухала. Тусхайлбал, Бэшүүртэ гектар газарта 100 центнер ургаса ургуулхада 61—79 килограмм азот, 20—22 килограмм фосфор, 79—97 килограмм кали хэрэгтэй болодог. Харин Украинын хара шоройтой хүрьһэндэ энээнһээ бага—50—60 килограмм азот, 14—20 килограмм фосфор, 55—70 килограмм кали хэрэгтэй болоно. Энэнь юундэ иимэ илгаатайб? Манай Буряадай эрхэ байдалда саахарай свёкло богони болзорто (80—100 хоногто) ургуулагдана. Тиимэһээ үрэжэл ехэтэй газарта таригдаха байна ха юм. Зүгөөр Украинада, мүн баруун бусад областьнуудта саахарай свёкло 140—155 хоногто ургуулагдадаг.

Минеральна үтэгжүүлгые ямар үедэ газарта оруулхада таатайб? Энэ талаар дээрэ заагдаһан колхозой дүршэл дээрэһээ хэдэн баримтануудые харуулая. Уһалагдаад халалгдажа байхадань гектар бүриин 0,9 центнер аммиагай селитрэ, 1,5 центнер суперфосфат, 0,5 центнер кали оруулхада 209 центнер ургаса абтаа. Иимэ хэмжээнэй хоёр дахин ехэ үтэгжүүлгэ оруулагдаһан полиһоо — 213, гурба дахин ехээр оруулагдаһанһаань — 219, дүрбэ дахин ехээр оруулхада — 227 центнер, тиихэдэ үтэгжүүлгэ хэрэглэгдээгүй полиһоо 147 центнер ургаса хуряагдаа һэн.

Хоёрдохи жэлээ таригдажа байһан газарые хахалха үедөө баһал иимэ хэмжээнэй үтэгжүүлгэ түрүүшынь нормын ёһоор оруулхада гектарай 172 центнер, хоёрдохёорнь — 188, гурбадахяарнь — 192, дүрбэ дахин хубииень ехэдхэһэнһээнь 220 центнер хүрэтэр ургаса абтаа. Гадна саахарай свёклые паар дээрэ таряад үтэгжүүлхэдэ ургасань гектар бүриин 193 центнерһээ 210 центнер хүрэтэр дээшэлһэн байгаа.

Энээнһээ юун харагданаб гэбэл: свёкло тариха газарта минеральна үтэгжүүлгэ ехээр оруулха тудам ургасань дээшэлнэ, тэрэнэй шанар һайжаржа, саахар ехэтэй болоно.

Хайшан гээ һаа минеральна үтэгжүүлгэ ашатайгаар хэрэглэгдэхэ болоноб? Нэн түрүүн тарилгын үедэ зурууд соогуурнь үтэгжүүлгэ оруулалсаха хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, үрэжэл багатай газарта тиигэжэ хэрэглэхэдэ ургасань түрүүшээр һайнаар ургажа захална. Илангаяа эртын ган гасуурые тэсэмгэйгээр дабадаг. Тиимэ ургамалнуудай набшаһаниинь хатажа унадаггүй. үндэһэлхэдөөшье һайн.

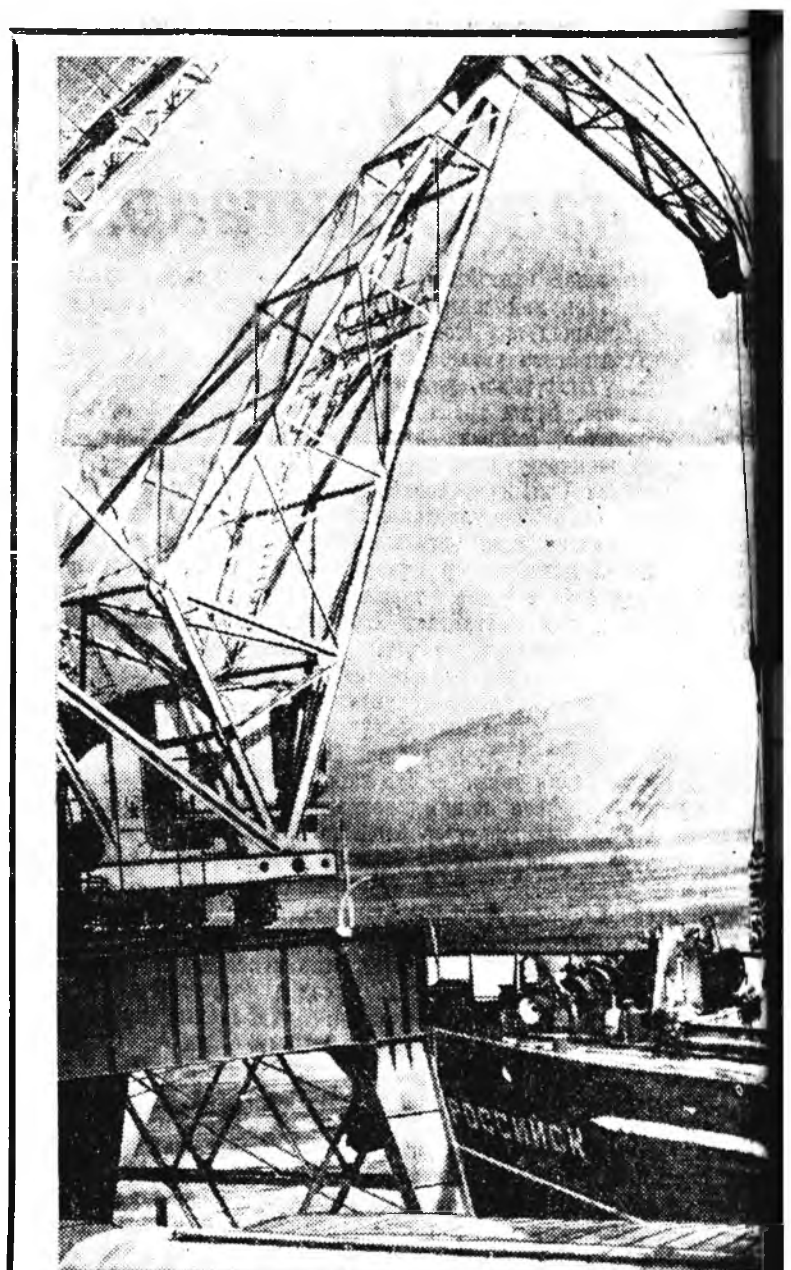
Бэшүүрэй ажахынуудта саахарай свёклын таригдажа байхада фосфорой үтэгжүүлгэ гектар бүриин 50 килограмм оруулагдаһаниинь, ургамалайнь эшын хоёр набшаһатай болоходо 100 хэһэгые шэгнэжэ үзэхэдэ 18,3 процентээр, дээрэнь 30 килограмм аммиагай селитрэ оруулалсахада 15,2 процентээр нэмэһэн. Харин үшөө дээрэнь 17 килограмм хлористо кали хэлсэһэмнай ургасань оройдоошье нэмээгүй. Тиихэдэ суперфосфадые 100 килограмм хүрэтэр оруулаад, селитрэ кали хоёрые дээрэ заагдаһан хэмжээндэнь байлгаад үзэхэдэмнай ургамалай шэгнүүр 36,5 процентээр дээшэлээ гэхэ гү, али саахарай свёклын ургаса гектар бүриин 139 центнерһээ 168 хүрэтэрөө ехэ болоо гээшэ.

Энээнһээ гадна, саахарай свёклын ургасада нэмэлтэ үтэгжүүлгэ оруулха шухала. Юундэб гэхэдэ, энэ ургамал ургажа байхадаа бэедээ тэжээл ехээр татадаг юм. Хэрбээ газарай хахалагдаха үедэ минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаагүй байбал, 30—30 килограмм азотно-фосфорно үтэгжүүлгэ оруулхада ургасань 46,1 процентээр дээшэлдэг, саахарайнь шэмэ баһал эды хубяар гэхэ гү, али 46,7 процентээр ехэ болоно. Эртын сагта га бүридэ 70 килограмм аммиагай селитрэ оруулхада оройтожо хэһэндэ орходоо 14,2 процентээр ехэ ургаса абтана. Ганса суперфосфат нэмэлтэ үтэгжүүлгэ болгон хэрэглэхэдэ аша үрэ багатай.

Энээн дээрэһээ юу хэлэлтэйб? Манай Буряадай эрхэ байдалда шадаал һаа, саахарай свёкло тарихын урда тээ, гектар бүридэ 60—60 килограмм тэнтэй азотно, фосфорно болон калийна үтэгжүүлгэ хахалһан газарта оруулхада бүришье ашатай гэжэ һанагдана. Тиигээд свёкло тарижа байхадаа зурууд хоорондуурнь бага зэргын хэмжээнэй үтэгжүүлгэ хэрэглэхэдэ таатай.

Саахарай свёклын таригдаха газарые һайнаар бэлдээд, минеральна үтэгжүүлгэ зүбөөр хэрэглэжэ шадабал, республикымнай ажахынууд баян ургаса абахал байха.

Г. КОЛМАКОВ,
Буряадай туршалтын станциин таһагые даагша.

Находкын портын хүдэлмэрилэгшэд мүнөө жэлдэ мүрысөөнэй түрүүшын дүнгүүдые гаргаба: 34 мянган тонно ашаан ашалгын [...] мэжэ бэлэдхэгдээ. Зураг дээрэ: Находкодо ерэһэн далайн «[...]росийск» гэжэ пароходой ашаан түрүү онол аргаар буул[...] байна.

ТАСС-ай фотохрони[...]

ТҮРҮҮ ҺААЛИШАДАЙ ДҮРШЭЛ БҮГЭДЫН ШАДАБАРИ БОЛОГ ЛЭ!

ЖЭГҮҮР ДАЛИ УРГАҺАН БАСАГАН

Инна Жигжитова гүүртын һаалишад соо эгээл гүлмэрхэн, наһаараа залуухааншье һаа, һү һаалгынгаа дүнгөөр эгээл ахалагша, эрхим түрүү хүн. Энэ басаган яагаад дүй дүршэл ехэтэй, үнинэй хүдэлдэг һаалишадые ахижа гараба гээшэб? Али һаажа байһан үнеэдынь хүнэйхиһөө үлэмжэ һайн, һү ехэтэй байшоо гү? Үгы даа. Үнэн сэхэ оролдосото ажалайнь лэ үрэ мүн. Хориин үйлэдбэриин управлениин Хэжэнгын совхозой Бахлайтын коммунис ажалай бригадын гэшүүн Инна Жигжитова байгша оной 1-дэхи квартал соо 17 үнеэдһээ 106 центнер гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 622 килограмм һү һаажа, түрүү һуурида гараа. Энэмнай эршэтэй шанга, габшагай ажалаар түйлагдаа.

Нэгэ гүүртэдэ хүдэлдэг, тэрэниие һайса таниханьше һаа, Иннын өөрынь сэдьхэлэй һанал бодол, хүсэл эрмэлзэлые мэдэхэ хүсэлтэй үдэшэлэн, ажалай һүүлдэ гэртэнь оробоб. Танил тала зон хадаа гоё гоёор мэндэшэлэлдэһэншье юумэ үгы, ерэһэн ушараа сэхэ руунь табиба гээшэб.

—Зай, Инна, ши намдаа ажал хүдэлмэри тухайгаа тобшо тэдыгээр хөөрэжэ үгэл даа. Хайшан гээд иимэ ехэ һү һаана гээшэбши,—гэжэ һонирхобоб.

—Минии ажалаар яахаяа һанаба гээшэбши? Али һаалишан болохоёо һанаа гүш?—гээд Инна нам руу хараад байба.

Би үнэн ушараа хэлэхэгүй гэжэ һанаһан аад, бэсэ барингүй:

—Шам тухайгаа газетэдэ бэшээд, магтаад үзэхэмни, магад гаргажашье болохо аалам. Бахлайтадамнай иимэ бэрхэ басаган бии гэжэ зон мэдэг лэ,—гэжэ хүхин һанаатай хэлэбэб.

—Зай, орхил даа. Намайе магтаад яахашниб. Намһаа ондоо дүршэлтэй бэрхэ һаалишад олон ха юм,—гэжэ Инна хэлэбэ.

Инна 1958 ондо 8-дахи класс дүүргээд, тэрэ гэһээр ходол хүдөө ажал дээрэ хүдэлжэ ябана. Теэд ямаршье хүндэ амжалта, алдар соло миил өөрөө гансата ерэдэг, тэнгэриһээ тэб гэжэ буушадаг бэшэ ха юм даа. Хахир шэмэрүүн саһа бордоһотой үбэл, аяма халуун нараар шараһан зун һэлгэгдэн, ойлгогдонгүй он жэлнүүд ошожол байгаа. Һаалишанай ажалшье баһал нэгэ урагшагүйшэг, нэгэ үе бараг дундуур ябаа. Теэд һүүлэй һүүлдэ нэтэрүү шанга ажалаймнай үрэ хэзээ нэгэтэ яаха аргагүй гарадаг ха юм. Олон шэнэ хубилалта асарһан 1964 он хүрэжэ ерэбэ. Шэнэ жэлэй түрүүшын 3 һара соо Инна ажал дээрээ ехэ амжалта түйлаад, үнеэн бүриһөө 622 килограмм һү һаажа, Хориин үйлэдбэриин управлениин, хүдөөгэй парткомой Улаан тугханиие гартаа шангаар барна. Эдээхэн хэдэн үгэнүүдые хэлэхэ, бэшэхэдэ бэлэхэн ааб даа. Эдэ үгэнүүдэй саана ажалай арюун һайхан замаар алхалан ябааша энэ басаганай үнэн сэхэ, олоной туһада оролдосото хэды ехэ һайхан ажалай үльгэр жэшээ, залуу наһанай эршэ, хүсэ хэды ехэ гарган, хүдэлөөб!

Иннын өөрынь ажабайдалда мүн лэ ехэхэн хубилалта болоно, алдарта Коммунис партиин гэшүүндэ кандидадаар абтаа. Энэмнай басаганай улам урган, хүмүүжэжэ, холын арюухан замда гарахаар жэгүүр далитай боложо ябаһаниинь элеэр харагдана.

Инна басаганда бүри ехэ амжалта хүсөөд, ажалайнь арюун замда иигэжэ юрөөхэ дуран хүрэнэ:

Эреэгшэн, харагшан,
улаагшануудһаа
Эбхэрүүлыш даа һүн далай.
Үрэжэлтэ һайхан ажалдаш
Үшөө илалта хүсэнэбди.

Ж. Жанчиков.

Амжалта өөрөө ерээгүй

Бага Наринай һаалиин фермын һү абадаг таһаг соо ороо һаа, нэн түрүүн улаанаар шэрдэгдэһэн самбар баруун ханадань үлгөөтэй байхые харахат. Тэндэнь тус фермын малшадта адуу малаа олошоруулһанайнь, ашаг шэмыень дээшэлүүлһэнэйнь түлөө аймсоведэй гүйсэдкомой үмэнэһөө барюулагдаһан Хүндэлэлэй грамота хадаатай байха. Тэрээнтэй зэргэлээд һү һааха, тэрээниие гүрэндэ худалдаха түрүүшын кварталайнгаа түсэб дүүргэһэнтэйнь дашарамдуулан Зэдын үйлэдбэриин управлениин, тэндэхи хүдөөгэй парткомой эльгээһэн амаршалгын телеграмма бии. Хажуудань дамжуулгын Улаан туг дэлгээтэй.

Энэнь гайхалгүй. Тус фермэ энэ жэлэй түрүүшын кварталда 505 центнер һү һааха түсэбтэй аад, 521 центнер абажа, гүрэндэ худалдаха даабаряа 100,8 процент дүүргээ бшуу. Тиигэжэ эндэхи коллектив колхоз соогоо түрүү һуури эзэлһэн. Мүн аймаг соогоошье түрүү фермэ гэжэ сууда гараа.

Бидэнэр тоо бүридхэгшэ Мария Савинатай хөөрэлдэнэбди:

—Ажалаймнай энэ амжалта тиимэ бэлээр түйлагдаагүй,—гэжэ тэрэ хөөрэнэ.—Адууһа малнай бүдүүн, шэмэтэ тэжээлээр энэ жэлэй үбэлжэлгэдэ хүсэд хангагдаагүй байгаа. Малаймнайшье байра досоогоо тиимэ таарамжагүй юм. Гадна аяар холоһоо силос, худхагдаһан гурил зөөхэ гээшэ тон бэрхэтэй байһан. Аргал шэбхэеэ нөөхил хоорбо соогоо хэжэ хаядаг байгаабди. Тиибэ яабашье һаалишаднай сагаан эдеэ элбэг дэлбэгээр абаха гэжэ үнэн зүрхэнһөө оролдоо, ажалай ямаршье бэрхэшээлһээ сухарягүй,—гэжэ Мария Александровна омогтойгоор хөөрэнэ.

Эдэнэр мүн һүнэйнгөө тоһолигые дээшэлүүлхэ талаар горитойхон амжалта түйлаа. Һүеэ хоёр хүнэгтэ һаадаг заншалтай. Түрүүн шобторогдоһон шэнгэн һүеынь тугал, хурьганда уулгахыень үгэдэг. Имагтал энээнэйнгээ ашаар 4,6 процент тоһолигтойгоор һүеэ тушаадаг юм.

Тус фермын олонхи һаалишадынь үнинэй эндэ хүдэлдэг юм. Эдэнэй дундаһаа Агафья Ивановна Бутина һайн һайхан ажалаараа онсо илгарна.

Һаалишанаар 10-дахи жэлээ хүдэлжэ байһан Агафья Ивановна ганса өөрынгөөл урдахи мүр хараад ябадаг хүн бэшэ. Эндэ ажаллахаяа ерэһэн залуу һаалишадта өөрынгөө дүй дүршэл тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэдэг, мал хайшан гэжэ харууһалхада ашаг шэмэнь дээшэлдэг бэ гэжэ һургадаг. Мүн шэнэ, түрүү онол арга ажал дээрээ нэбтэрүүлхэ гэжэ ехэ оролдодог хүн юм. Имагтал Агафья Ивановна хоёр хүнэгтэ һаажа, бусад нүхэдтөө жэшээ харуулаа һэн. Жэлэй эхинһээ хойшо харууһалжа байһан һүрэг үнеэдһээ тэрэ бүхыдөө 6714 килограмм гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 460 килограмм һү һаагаа.

Мүн Мария Ащейкова, Дансурун Самданова гэгшэд тэрээнһээ дутуугүй шуумгайгаар хүдэлнэд. Эдэнэр һү һааха тус бүриингөө кварталай түсэб 105—110 процент дүүргээ.

Бага Наринай фермын коллектив Майн нэгэнэй һайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, хоёрдохи кварталда сагаан эдеэ бүри ехээр абахабди гэжэ омог дорюунаар мэдүүлээ һэн. Тиин һү һааха мартын даабари 109 процент дүүргэһэн байбал, апрелиингээ даабари 110 процент бэелүүлбэ.

Ц. БАБУШЕЕВ.
Зэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз.

Бахлайтын гүүртын һаалишад эршэтэ ажалаараа шалгаржа, Хэжэнгынгээ совхоз дотор, мүн Хориингоо үйлэдбэриин управлени соо суурхаһаар үнинэй. Эрхим һайн үрэ дүн түйлаһанайнь түлөө, ажалдаа шэнэ шэнэ онол аргануудые, түрүү дүй дүршэл үргэноор нэбтэрүүлһэнэйнь түлөө тус гүүртэдэ коммунис ажалай коллектив гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус гүүртын түрүү һаалишад И. Жигжитова (зүүн гарһаа), Ц. Дугарова, Е. Санданова.

А. ИСТОМИНОЙ фото.

Шадабариһаа болоно

Мүнөө хабар хаа хаанагүй хүйтэн хагсуу байба. Үбһэ хоолоор дутамаг газарта малда бэрхэтэй байдал ушаранхай. Иимэ харюусалгатай хүшэр хүндэ үедэ малшадай оролдолгоһоо ехэ юумэн дулдыдаха байһаниинь мэдээжэ.

Энээн тухай хэлэхэдээ Яруунын аймагай «Улаан туяа» гэдэг мяха үйлэдбэрилгын совхозой үхэршэн Радна Будаев тухай дурдалтай. Тэрэ Цыренсуу нүхэртэеэ 246 эрэ хашарагуудые харууһалдаг юм. Малнуудынь тобир тарганаар, гарза хоролтогүйгөөр ондо оруулагдажа байнхай. Энэ амжалтань өөрөө ерээгүй. Оролдосотой ажалай үрэ дүн гээшэ. Малаа харууһалжа, ондо оруулжа байхадань Будаевтанай бүлэдэ элдэбын бэрхэшээлнүүдшье дайралдадаг һэн. Хабар болоһонһоо хойшо малынь ганса хагдаар ябаа гэхэдэ эндүү болохогүй. Хабарай хара һалхин, хүйтэн байбашье, үглөөнһөө үдэшэ орой болотор малаа адуулжа, заатагүй садхаажа ерэдэг заншалтай. Мал адуулха талаар энэ малшамнай ехэ шадабаритай юм. Хагда һайнтай, нэмэри, наруули газарые заатагүй бэдэржэ адуулдаг. Мэнэ һаяхан манай нютагта хахад метр шахуу саһан ороо һэн. Малшадаа, малаа эрьежэ туһаламжа үзүүлхэ хүсэлэнтэйгөөр совхозой хүтэлбэрилэгшэд яаралтайгаар хүбшэ гараба. Саһанай ехээр орохо, шуурганай болохо гээшэншье хэлэшэгүй... Һанаагаа ехээр зобоһоор, яажа малаа абарха ёһотойб гэһэн бодолтойгоор тэдэнэр гүүртэдээ ошобо. Теэд ехээр һанаагаа зоболтогүй байгаа. Юундэб гэхэдэ Будаев малаа ойн соорхойдо һалхигүй, хагда ехэтэй газарта абаашанхай, байжа, ямаршье ядаралда ороогүй байгаа бэлэй.

—Харагты малым. Даараашьегүй, садхаланшье. Инһээр саһанай болёо һаа, манай мал яахашьегүй,—гэжэ нүхэр Будаев хашалгүйгөөр хөөрэжэ байгаа һэн. Боро бэрхэ, мэргэжэл ехэтэй, ниитын ажалай түлөө һайн һайхан сэдьхэлтэйгээр ажаллажа ябадаг Раднада үнэн зүрхэнһөө һайшаал хүргөөд, сэдьхэлээ амараад, совхозой хүтэлбэрилэгшэд бусаһан.

1964 оной үнгэрһэн үе соо Будаевай малай толгой бүхэниинь сүүдхэдээ 400 грамм нэмээ. Энэнь ехэшье бэшэ гээшэ ааб даа. Хэрбээ хоолоор хүсэд хангаг[...] байгаа һаа, бүри һайн һэн.

Хүхэ ногооной һайхан [...] ерэхэ ойртоо. Одоол [...] миинтэ хоол дээрэ шаха[...] галуулха саг ерэхэнь. Б[...]тан эрхим амжалта түйл[...] зэһэнхэй. Һаяын сагта з[...]гаа бэлшээридэ Хэндэ [...] зөөхэнь.

Сүүдхын 1000—1200 [...] нэмэлтэ мяха абахабди, [...]лайнгаа толгой бүхэнэй [...] нүүрые сентябрь болото[р] —120 килограмм нэм[...] мяханай промышленно[...] малаа тушаахабди гэһэ[н] [...]циалис уялга Будаевтан[...] лэ абанхай юм. Энэ у[...] нэрэтэй түрэтэйгөөр [...]хэнь лабтай.

Э. ЖАНЧИ[...]

ТАСС-ай мэдээсэл

БЕЛОЯРСКА АТОМНА[...] СТАНЦИ ТОК ҮГЭБЭ

СССР-эй атомна хүсэ хэрэглэхэ талаар гүрэнэй комитедэй И. В. Курчатовай нэрэмжэтэ Белоярска атомна электростанци 1964 оной апрелиин 26-да «Свердловэнергын» элшэ хүсэнэй системэдэ электрын ток үгөө.

Белоярска АЭС-эй 100 мянган киловатт хүсэтэй түрүүшын блок баригдажа, хабсаргагдажа дүүргэгдээд, туршалгын-промышленна ашаглалгын үедэ ороо, байн байн проектын ёһоор хараалагдаһан хүсөөрөө хүдэлдэг болохо юм.

Уурал турбинада дамжуулагдахынгаа урда тээ ядерна хүсөөр реактор соогоо сэхэ халаагдадаг байха юм. Иигэжэ промышленна ёһоор уурал халаалга дэлхэй дээрэ анха түрүүнээ тус станцида бэелүүлэгдэбэ. СССР-эй атомна хүсэ хэрэглэхэ талаар гүрэнэй комитедэй институдуудай научно-техническэ хүтэлбэреэр АЭС-тэ ажаллаха хүдэлмэрилэгшэд электростанциие хүдэлгэн табиһан байна.

СССР-эй Энергетикын [...] электрификациин гүрэнэй [...]бэриин комитедэй барил[...] болон хабсаргагшадай колл[...] 200 мянган киловатт хү[...] 2-дохи блогой барилга эхил[...]

Белоярска атомна электрос[...]цида тодхогдоһон ядерна [...]торай байгууламжань Сове[...] Союзда арбан жэлэй урда [...] ашаглалгада үгтэһэн түрүү[...] атомна электростанциин реак[...] байгууламжада орходоо улам [...]рижуулан һайжаруулагдан[...]

Белоярска атомна электрос[...]циин ашаглалгада үгтэһэн [...] атомай элшэ хүсэ амгалан [...] ашаглаха хэрэгтэ совет эрдэ[...] конструкторнууд, инженер[...] болон хүдэлмэришэдэй оруу[...] шэнэ шухала нэмэри боло[...] гадна, атомна электроста[...]нуудта амгалан ёһоор хэр[...]хын тулада задаран тэһэрдэг [...]териалнуудые зорюулха [...] СССР-эй Министрнүүдэй Со[...] Түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хр[...]вой хэһэн мэдүүлгэдэ хүс[...] тааралдана.

ХҮДӨӨГЭЙ БАРИЛГАДА—ИНДУСТРИАЛЬНА ҮНДЭҺЭ ҺУУРИ

Хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ гүрэмнай энэ жэлэйхидэ адли ехэ мүнгэ зөөри хэзээдэшье һомолоогүй юм. 1964 ондо энэ хэрэгтэ гаргашалагдахаар хараалагдаһан 5,4 миллиард түхэриг 1953 онойхиһоо аяар зургаа шахуу дахин ехэ болоно. Мүн хүдөө ажахын капитальна барилгада мүнгэ зөөри һомололго баһал иимээр дээшэлнэ. Байгша ондо хүдөөгэй капитальна барилгада гүрэнэй 4 миллиардһаа дээшэ түхэриг, колхозуудай 3 миллиардһаа дээшэ түхэриг гаргашалагдахаар хараалагдана.

Гансахан Россин Федерациин хүдөө ажахын продуктнуудые абаха ба бэлэдхэхэ министерствын системэдэ нэгэ жэл соо 1,5 мянган гахайн байра; баһа энэ тухай олон хонидой; 10 шахуу миллион шубуунай байра, хэдэн миллион тонно ороһо тарянай склад, элеваторнууд, тээрмэнүүд, комбинированнэ тэжээл гаргадаг предприятинууд баригдаха байна.

Малай, мүн үйлэдбэриин бусад байрануудһаа гадна, культурна ажаһуудалай барилганууды бодхоохо ехэ түсэб табигданхай. Жэлэй туршада байрын 3,8 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра, 31 мянган хүнэй һууритай һургуули, 11 мянган үхибүүдэй саад, ясли, больница баригдаха юм.

Россин Федерациин хүдөө ажахын продуктнуудые абаха ба бэлэдхэхэ министерствын системэдэ энэ жэлдэ хамта дээрээ 1,5 миллиард шахуу түхэригэй барилга хэгдэхэ байна. Энээниие ондоо жэшээ дээрэ абажа харуулхада, совет засагай түрүүшын арбан жэлэй туршада бүхы орон доторнай хэгдэһэн барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин хэмжээнтэй адли болоно.

Мүнөө үеын хүдөө нютагуудай барилгын иимэ ехэ хүдэлмэриие гансахан лэ индустриальна аргаар хэжэл үрдигдэхэ байна. Мүнөөнэй барилгын хүсэтэ техникээр зэбсэгжэһэн тусхай организацинууд хүдөөгэй капитальна барилганууды бодхоохо ёһотой. Юуб гэхэдэ, нэгэшье колхоз, нэгэшье совхоз барилгада хэрэгтэй тон олон машинануудые өөһэдынгөө мэдэлдэ барижа шадахагүй гээшэ. Тиимэһээ һүүлэй үедэ колхоз болон совхозууд өөһэдынгөө хүсөөр барилга эрхилхэһээ арсажа, подрядна аргада үргэнөөр орожо эхилээ. КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленум хүдөө ажахын капитальна барилгые эрид шууд һайжаруулха зорилгоор ойрын 3—4 жэлэй туршада бүхы барилгые подрядна аргаар бэелүүлгэдэ оруулха гэжэ шиидхэһэн байна.

Мүнөөшье хүдөө ажахын гүрэнэй сектортэ—совхозуудта, бэлэдхэлэй болон «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй системэнүүдтэ капитальна барилгын ехэнхи хубинь мэргэжэһэн тусхай организацинуудаар эрхилэгдэнэ.

Оньһожоруулагдамал нүүдэл колоннонуудые байгуулга хадаа хүдөө ажахын барилгые эмхитэй һайнаар ябуулха арга олгоһон байна.

Россин Федерацида барилгын министерствын тусхай мэргэжэһэн 73 трест аяар 53 область, хизаар болон автономито республикануудта хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр 1964 ондо республикын совхозууд болон бэлэдхэлэй системын капитальна барилгын 55 шахуу процентые дүүргэхэ юм. Оньһожоруулагдаһан нүүдэл колоннонууд хүдөөгэй барилгые түргэдхэхэ хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. Байгша оной эхеэр РСФСР дотор тиимэ 20 колонно байһан һаа, ойрын 2—3 һара соо 80 хүрэтэрөө олошоруулагдахань. Барилгын колоннонуудай мэдэлдэ нүүдэл 180 электростанци, нүүдэл мастерской, гагналгын машинанууд, хамтын байрын нүүдэл вагонууд, бани, столовын вагонууд гүрэнһөө үгтэхэнь.

Оньһожоруулагдамал нүүдэл колоннонуудые байгуулаад, мүн подрядна арга үргэнөөр хэрэглээд байбал, хүдөө нютагуудай барилгые түргэдхэхэ, барилгын үнэые хямдаруулха арга олдохо байна. Тиимэ һайн үрэ дүнгэй түйлагдаха байһаниие «Омскцелинстрой», «Алтайцелинстрой» гэжэ түрүү трестнүүдэй хүдэлмэри гэршэлэн харуулна. РСФСР-эй барилгын министерствын организацинуудта жэл соо нэгэ хүдэлмэришэнэй дунда зэргээр 3.684 түхэригэй хүдэлмэри хэдэг байгаа һаань, «Омскцелинстрой» трестдэ нэгэ хүдэлмэришэн жэл соо 4.450 түхэригэй хүдэлмэри хэнэ. Ондоогоор хэлэхэдэ, нэгэ хүдэлмэришэнэйнь ажалай бүтээсэ аяар 20 процентээр дээшээ байха юм.

Гэхэтэй хамта, Россин Федерациин барилгын министерствэдэ дурсагдагша хоёр трестнүүдтэл адли барилгын түрүү организацинуудай үсөөн байһаниинь гэмшэлтэй. Олохон областьнуудта хүдөөгэй барилга эрхилдэг организацинууд үшөөл хангалтагүйгөөр хүдэлнэ. Барилгын нүүдэл колоннонууд удаанаар байгуулагдана.

Хабсаргагдамал түмэр-бетонно зүйлнүүдые хэрэглэн, типовой проектын ёһоор барилга хэхэ гээшэ хүдөө нютагуудай барилгые индустриализацилгын гол зорилго болоно. Эдэл түрүү арга методуудые хэрэглэһэнэй ашаар барилгын хүдэлмэриие хараалагдаһан саг болзор соонь, һайн шанартайгаар дүүргэжэ болохо.

РСФСР-эй барилгын министерствын нютагай организацинууд байгша ондо хабсаргагдамал түмэр-бетонно зүйлнүүдые хэрэглэн, малай болон бусад 10 мянга шахуу байра бариха ёһотой. Тэрээнһээ гадна, гол түлэб совхозуудта байрын 350 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэрнүүд ехэ панельнүүдээр баригдахань. Хараалагдаад байһан эдэ түсэбүүдые бэелүүлхын тула орон доторнай 4.200 мянган кубометр хабсаргагдамал түмэр-бетон гүрэнһөө үгтэхэ юм. Гэбэшье бодото дээрээ барилгын энэ хэрэгсэлэй хэрэглэмжэ һураггүй ехэ. Тиимэһээ нютаг дээрээ бүхы арга боломжонуудаа хэрэглэн, түмэр-бетонно хэрэгсэлнүүдые гаргадаг заводууд болон барилгын бусад комбинатууд хүдөө ажахын барилгын захил дүүргэлсэдэг болохо тон шухала.

Тэрэшэлэн колхоз хоорондын барилгын организацинуудай урда ехэ зорилго табигдана гээшэ. Мүнөө орон доторнай тиимэ организацинууд хоёр мянга шахуу болонхой. Энэ организацинуудай үйлэдбэриин бааза энээнһээ урдань удаанаар хүгжөөгдэдэг һэн. Юуб гэхэдэ, гүрэнэй банк сэхэ барилгын организацинуудта урьһаламжа үгэдэггүй, харин пайшик болоһон колхоздонь үгэдэг байһан. Мүнөө таагүй байһан энэ гурим болюулагдаа, колхоз хоорондын барилгын органи[за]цинууд үйлэдбэриингөө ба[за] үргэдхэхэ зорилгоор гүр[энэй] банкһаа олон жэлэй урьһа[ламжа]жаар хэрэгтэй хэмжээнэй [...]гэ абаха эрхэтэй.

* * *

1964 ондо Россин Феде[рации] дотор хүдөөгэй барилга хэх[э та]лаар гүрэнэй түсэб дүү[ргэхэ] хэмжээнүүд тухай асу[удал] РСФСР-эй Верховно Совеэ[дэй] [хү]дөө ажахын талаар комис[сиин] ээлжээтэ заседани дээрэ һа[яхан] зүбшэн хэлсэгдээ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ хүдөө [ажа]хыда үйлэдбэриин, мүн кул[ьтур]но-ажаһуудалай олон бари[лга]нууд ашаглалгада үгтөө [...] тэмдэглэхэ зуураа, энэ ком[иссии] капитальна барилгада һомол[о]һон мүнгэ зөөри зүбөөр га[рга]шалха талаар хүдөөгэй бари[лгын] организацинуудай хүдэлмэ[ридэ] ехэ дутагдал бии гэжэ тоол[оо] байна. Долоон жэлэй таб[...] жэлдэ хүдөө нютагуудтахи [ба]рилгын хүдэлмэриин тус[...] дүүргэхэ хэрэгтэ зорюулаг[дан] тусхай зүбшэл комисси ба[йгуулан] абаһан байна.

И. АРТЕМО[В],
ТАСС-ай шэнжэлэг[шэ].

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур.
1964 оной майн 6.

ЛЕНИНСКЭ ШАНГАЙ ЛАУРЕАДУУД

…К. Черкасов. М. Л. Ростропович. М. М. Плисецкая. А. Т. Гончар. В. М. Песков. А. А. Дейнека.

ТАСС-ай фотохронико.

„НАЦИНУУДАЙ БЭЕЭ ТОДОРХОЙЛХО ЭРХЭ ТУХАЙ“ В. И. ЛЕНИНЭЙ ЗОХЁОЛ ТУШАА

(Анханаа хэблэгдэһэнэйнь 50 жэлэй ойдо)

…нуудай бэеэ тодорхойлхо …» В. И. Ленинэй гайхам… зохёол 1914 оной майн 5-да … дүүрэж бэлэй. Энэ статья … үедэ хэрэгтэй болоһон бай… 1914—1918 онуудтахи … нэгэдэхи дайнай үедэ нацио… …дал тусгаар удха шанар… …н байгаа. Тэрэ үедэ хаан… засаг баригшадай дунда …рэнхы үзэл гаргаха ябадал … дэлгэрһэн байба. Мүн дар… …ндэһэтэдэй мүлжэгшэ ан… … дунда яһанай илгаа барим… …дал ургэдэһэн байба. Соци… …тидахи элдэб эсын хэлбэ… …рэнхы үзэлтэн хадаа на… … бэе тодорхойлхо эрхын ту… …дэһэн РСДРП-гэй програм… …хи параграфые шүдөө зуун … ороһон байгаа.

…тарска интернационалай ху… … тугые аршалан хамгаалха …рюусалгата зорилго комму… …нин үмэнэ табигдаа бэлэй. …удай бэеэ тодорхойлхо эрхэ … «национальна асуудалаар … тэмдэглэлнүүд» гэһэн, … И. Ленинэй бусадшье зохёол… … зорилго дүүргэхын тула зо… …һан байха юм.

…хёолнууд дотороо В. И. Ле… … нацинуудай бэеэ тодор… …рхэнүүдыень арсадаг байһан …гүүдэй, бундовецуудай, … социал-демокрадуудай, бу… …буруу үзэлтэнэй хорото ха… …нуудыень балшыса элирүүл… …циональна асуудалай хүдэл… … хүдэлөөндэ туйлай ехэ уд… …ртай байһыень харуулһан, …змын үедэ национальна … хоёр янзаар хүгжэдэг ту… …эргэн һургаал ухаалан най… … байгаа.

…жэ байгаа капитализм — … И. Ленин бэшээ һэн,—на… … асуудалда түүхын хоёр …ердэнэ. Нэгэдэхинь: нацио… …жабайдалай национальна хү… …дэй һэргэлгэ, национальна … дарлалтада эсэргүү тэмсэл, …ьна гүрэнүүдые байгуулга, …нь: нацинуудай хоорондохи … харилсаануудай хүгжэлтэ … олошоролго, национальна …гги ябадалые усадхалга, ка… … экономическа ажабайдалай, … болон эрдэм наукын талаар …циональна нэгэдэл байгуулга … хоёр шэглэл хоюуландаа ка… …мын бүхэдэлхэйн хуули ёһо …м».

…лизмые капитализмын эсэс… … түүхэтэ саг үетэй нэгэдэ… …лынь холбоотой юм, тэрэ шэг… …номическа гүн гүнзэгы шал… … дээрэһээ бии болодог гэжэ …аһан байгаа. Харин хоёрдо… … капитализмын империали… … шатада бии болодог. Тэрэ …йлэдбэриин хүсэнүүдэй түр… …гжэжэ байһые баталан ха… …, национальна талаараа …гги байдал болюулхада, ка… …мын бүхэдэлхэйн системын …жо хүгжэхэдэ туһалһан бай… … Ленин тоолодог байгаа.

…гэй хамта, капитализмын бүхэ… … системэ болбол ажахын та… …ганuудай бэе бэедээ, хоорон… …лхэ ябадалые тэгшэ эрхын … башэ, харин колониальна … колониальна шахуу арадуу… …лан богоолшолжо, тэрээнээ … юм гэжэ Ленин зааһан … Тиимэһээ тэрэ хоёрдохи шэг… …периализмда эсэргүү дарлаг… данги арадуудай тэмсэлые улам хурсадхаха юм гэжэ хэлэһэн байна.

Капитализмын үедэ национальна дарлалтые усадхажа болохогүй, харин имагтал социализмын үедэ национальна асуудалые шууд сэхээр эсэслэн шиидхэжэ болохо юм гэжэ Ленин тоолодог байгаа.

Дэлхэйн нэгэдэхи дайнай урда тээ, демократическа хубисхалай Россида болохоёо байгаа үедэ Ленин хадаа национальна асуудалые буржуазно-демократическа революци тухай юрэнхы асуудалай нэгэ хубинь гэжэ тоолодог байһан юм. Хаанта засагые унагаалга, феодализмын үлэгдэлнүүдые усадхалга, ороноо бүримүһэн демократизацилга хадаа национальна асуудал шиидхэхэ гол эрхэ нүхэсэл мүн гэжэ Ленин тоолодог байгаа.

Россин арадуудай хахадһаа олонхинь байһан, хаанта засагаар дарлагданги тус ороной бүхы арадуудта өөһэдыгөө тодорхойлхо, бэеэ даанхай гүрэнтэй байха эрхэ олгохын түлөө Ленин оролдодог байгаа. В. И. Ленин хадаа национальна дарлалтын хаанта засагай политикые, ородой дээрэнхы үзэлые балшыса элирүүлэн сахидаг бэлэй. Тэрээнэйнгээ хажуугаар мүн буржуазна национализмын уг удхые уудалан харуулна. Хүдэлмэришэн ангиие үндэһэ яһанай шэнжэ тэмдэгээр хубаарилан таһалха, тэрэнэй нэгэдэлые һуларуулха, пролетарска ангиин тэмсэлэй, эрхэ сүлөө болон демократиин хэрэгтэ хоро хүргэхэ гэһэн зорилго тэрэ буржуазна национализм урдаа табина.

Культурно-национальна автономи гэдэг буржуазно-националистическэ программын тала баримталагшадай хараа бодолые Ленин марксистска ёһоор гүнзэгы шүүмжэлэлдэ оруулһан байгаа. «Культурно-национальна автономи» гэдэг һургуулиин хэрэгые үндэһэнэй шэнжэ тэмдэгээр эмхидхэе гэдэг байгаа. Теэд политическэ хуули засагые бүхыдэнь эзэрхэгшэ нациин гарта үлөөхэдэ болохо гэдэг бэлэй. Тэрэнь тон бүтэмжэгүй юумэ болохо байгаал.

Хаанта засагта эсэргүүгээр дарлагданги арадуудай тэмсэлые дэмжэхыень Ленин багшамнай хүдэлмэришэн ангиие уряалдаг бэлэй.

Нацинуудай бэеэ тодорхойлхо эрхэ тухай параграфые Россин марксистнуудай программа доторһоо гаргажа хаяха хэрэгтэй гэдэг Роза Люксембургын бодол буруу гэжэ Ленин статья дотороо бэшэнэ. Роза Люксембургын буруу юумэниинь юун байгааб гэбэл, Польшодохи буржуазна национализмтай ябуулжа байгаа тэмсэлдээ һамаараад, нацинуудта бэеэ тодорхойлхо эрхэ олгохо гээшэ буржуазна национализмые урмашуулһан ябадал мүн гэжэ тэрэ тоолодог байшоо. Теэд ородой дээрэнхы үзэл тухай Роза Люксембург огто мартажархиһан байба. Гэбэшье ородой дээрэнхы үзэл хадаа тэрэ үедэ Россида демократи болон пролетарска тэмсэл дэлгэрүүлгэдэ гол һаад түбэгынь боложо байгаа бэлэй.

Нацинуудай бэеэ тодорхойлхо эрхэ тухай пунктые партиин Программа дотор үлөөхэ шухала гэхэтэеэ хамта, нацинуудай тусгаарлаха эрхэ тухай асуудалые тиигэжэ тусгаарлаха заабол хэрэгтэй гү гэһэн асуудалтай холижо, худхажа болохогүй гэжэ Ленин тайлбарилан ойлгуулһан байха юм. Нацинуудай тусгаарлаха тухай асуудал ангиин тэмсэлэй тодорхой эрхэ байдал дээрэһээ боложо, тодорхойгоор шиидхэгдэхэ ёһотой.

Национальна асуудалаар большевистскэ программые эбээ нэгэдэн буруушаадаг байһан буржуазна националистнуудай, бундовецуудай, ликвидаторнуудай, украинска национал-социалистнуудай дэбжүүлһэн «национальна культурын» буржуазно-националистическэ лозунгые Ленин элишэлэн шүүмжэлһэн байгаа.

Буржуазна националистнууд болон оппортунистнууд, бундовецууд национальна культура дотор ангиин илгаа үгы юм гэхэ мэтэ номнол тараадаг байгаа. Пролетариадта хоротой тэрэ үзэлыень элирүүлхэ зуураа Ленин иигэжэ заагаа һэн: национальна культура бүхэн дотор демократическа болон социалис культурын угайдхадаа багаханшье хуби, шэнжэ тэмдэгүүдынь байдаг юм, ушарынь наци бүхэн дотор ажалшан, дарлагданги ангинууд байдаг юм, тэдэнэй ажабайдал демократическа, социалис үзэл бодол эрхэ бэшэ бии болгодог. Тэрэнэй хажуугаар наци бүхэн дотор буржуазна культура гэжэ мүн голложо болодог юм. Теэд тэрэ буржуазна культурын голлон байхадань, «национальна культура» гэдэг лозунг хадаа үндэһэ яһанай илгаа гаргалгын хороор ниитэ зоной ухаан бодолые балартуулха гэһэн помещигүүд болон хүрэнгэтэндэ туһалха гэһэн лозунг байгаа.

Бидэнэр, марксистнууд, национальна культура бүриһөө тэрэнэй демократическа болон социалис зүйлнүүдые шэлэн абанабди гэжэ Ленин онсолон тэмдэглэһэн юм.

«Национальна культурын» лозунг буруушааха, национальна культурын ангиин удха шанартай байһые онсолон тэмдэглэхэ, тэрэнэй имагтал демократическа болон социалис зүйлнүүдые шэлэн абажа, дэбжээхэ эрилтэ табиха зуураа В. И. Ленин хадаа культурын үндэһэн түхэл маягтай байхыень оройдоошье арсадаггүй бэлэй.

Ленин хадаа буржуазин национализмда эсэргүүгээр пролетарска интернационализмые эрид шууд зорюулан табидаг һэн.

«Буржуазна национализм пролетарска интернационализм хоёр бэе бэедээ огто таарахагүй, тад ондоо лозунгнууд гээшэ. Тэдэнэр хадаа бүхы капиталис дэлхэйн ангиин хоёр лагериин лозунгнууд юм, тиигээд, национальна асуудалаар хоёр политика хоёр үзэл гэхэдэшье болохо бодол баримталан харуулна».

Мүлжэлгын засаг түрын байгаа үедэ коммунын парти национальна политика хоёр талын зорилготой байгаа: элдэб янзын национализмтай, илангаяа ородой дээрэнхы үзэлтэй тэмсэхэ бүхы нацинуудай тэгшэ эрхые юрэ мэдэрхэ бэшэ, харин гүрэнэй байгуулалтын талаар, тусгаарлаха талаар тэдэнэр бэеэ тодорхойлхо эрхэтэй гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй, тэрэнэй хажуугаар бүхы нацинуудай элдэб янзын национализмтай амжалтатайгаар тэмсэхын лэ тулада пролетарска тэмсэлэй, пролетарска эмхинүүдэй нягта нэгэдэлые хамгаалха хэрэгтэй, тэдэнэй интернациональна нягтаралые бэхижүүлхэ хэрэгтэй гэжэ Ленин багшамнай һургаһан байна.

Нацинуудай бүрин тэгшэ эрхэ, нацинуудай бэеэ тодорхойлхо эрхэ, бүхы нацинуудай хүдэлмэришэдэй эб нэгэдэл — национальна тиимэ программада марксизм, дэлхэйн болон Россин дүй дүршэл хүдэлмэришэдые һургана.

«Нацинуудай бэеэ тодорхойлхо эрхэ тухай», мүн национальна асуудалаар В. И. Ленинэй бусадшье зохёолнууд теоретическэ болон бодото ехэ удха шанартай байба. Тэдэ зохёолнууд хадаа дэлхэйн нэгэдэхи дайнай урда тээ дайнай үедэшье тон ехээр дэлгэрһэн шовинизмын, яһанай илгаанай булангир долгинуудтай тэмсэхэ зэбсэг манай партиин гарта үгэһэн байха юм. Интернационализмын революционно тугые аршалан хамгаалха, хаанта засагтай, капитализмтай тэмсэлдэ Россин бүхы национальностьнуудай хүдэлмэришэдые, ажалшадые эблэрүүлхэ, тэдэнэй национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе революциин юрэнхы һаба урадхал руу шэглүүлхэ, түрүүн-хаанта засагые, удаань капитализмые орон соогоо унагааха, пролетариадай диктатура тогтоон бэхижүүлхэ арга боломжо В. И. Ленинэй тэдэ зохёолнууд манай партида олгоһон байха юм.

В. И. Ленин Коммунис партиин национальна политикые байгуулагша мүн. Ленинэй национальна политикые хүтэлбэри болгон Коммунис партимнай олон зуун жэлэй национальна болон социальна дарлалтаһаа Россин арадуудые сүлөөлһэн, урдань дарлагданги байһан арадуудай экономическа болон культурна талаараа гээгдэнги байдалые усадхажа шадаһан, эхэ оронойнгоо бүхы үндэһэ яһатадые ахадүүгэй эбтэ бүлэ болгожо нэгэдүүлһэн, олон национальна хүсэн түгэс гүрэн — СССР байгуулһан байна.

Манай Буряадай республикын жэшээ дээрэһээ харахада, Ленинэй национальна политикын аша үрэ эли тодоор харагдана. Ленин багшын агууехэ һанал бодолнуудай бэелһэнэй ашаар лэ буряад арад үнэхөөрөө сүлөөтэ, жаргалта байдалтай, өөрын гүрэнтэй болоһон юм. Гээгдэнги нүүдэл болон нүүдэл шахуу мал ажалтай хизаар байһанаа Буряад оромнай индустриально-аграрна хүгжэнги республика болоо.

Центральна областьнуудһаа юумэ бүхэниие урдань асаржа байһан Буряад хизаар, мүнөө болоод байхада орондоо тепловозуудые болон вагонуудые, орёо оньһон машинанууд болон модо дархалалгын станогуудые, шэл болон нарин сэмбэ, вольфрам болон молибден, цемент болон шифер, промышленностиин бусад олон янзын продукци орондоо үгэдэг болонхой. Удхаараа социалис, хэлбэри маягаараа национальна соёл культура хүгжэжэ байнхай. Оюун бэлигтэ уран зохёолшод, литераторнууд, композиторнууд, артистнууд, эрдэмтэд урган дэбжээ.

Имагтал социализмын эрхэ байдалда бүхы үндэһэтэд, ехэ багагүй, тэгшээр, сүлөөтэйгөөр хүгжэжэ шадаха юм, тэдэнэй удхаараа социалис хэлбэри маягаараа национальна культура һалбаран бадаржа шадаха юм гэжэ Советскэ Союзай болон социалис бусад оронуудай дүй дүршэл харуулна.

Национальна дарлалта усадхаһан, тэгшэ эрхэ болон аха дүүгэй хани барисаа тогтооһон ушар социализмын замда ороһон бүхы оронуудта адли хамаатай гол хуули ёһонуудай нэгэниинь мүн.

Б. БАЙМИН.

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

Малшад хэмжээ абахые найдана

…н аймагай «Победа» кол… … ажал дээрэ хүдэлдэг хүн …рилтэ ямараар хангагданаб …нирхоо һаа иимэрхүү. Тэн… …лшадта автолавка ерэнэ гү, … элидхэлнүүд уншагдана, ме… … хүдэлмэрилэгшэд тэдээн… …оо гү? Биралгүйхэн харюу …

…мольскын сельпогой авто… …һүүлэй гурбан һарын тур… …лшадта ошоногүй гэһэн олон …ууд ороно. Шухала хэрэгсэл, …, тамхи, таряа абахын тула … оршодог колхозой түб мал… …хо баатай болоно. Хэды ехэ, … саг дэмы һалана гээшэб? …льскын сельпогойхидһоо … тухай асуухада, тэрэ… …эрхэй, ябажа шадахагүй …рюу дуулахат. Мори тэргээр … наймаа хэхэ хэрэг эндэ хэ… …эгүй.

…тын хүдэлмэрилэгшэд мал… … ябана гү? Хасуурта гэжэ газарта һубай үхэр харууһалдаг. Н. Н. Яньков гэгшын үхибүүн һаяхан ехээр халууроба. Колхозой дэргэдэхи больницын фельдшер нүхэр Манжихановые Яньковтан зорюута дуудаба. Харин эмшэлэгшэнь үбшэн үхибүүндэ туһа хүргэхэһөө байха, шал һогтуу ерээд, тэргэ дээрэ өөдөө харашанхай, «намайе харгын мастер Козловойдо үтэр абаашагты» гэжэ хашхаржа хэбтээ гэхэ.

Гүүртые даагша нүхэр Яньков мал ажалда хүдэлһөөр гурбан жэл боложо байнаб, медицинын талаар ямаршье хүдэлмэри, тарилга, эмнэлгэ ябуулагданагүй, үхибүүдтэ тусхай тарилга хэгдэдэг ха юм, тэрэшье үгы гэжэ гомдолтойгоор хэлэнэ.

Иимэ дутагдалнуудһаа гадна, малшадай дунда соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри муугаар ябуулагдана. Лекци, кино гэхэ мэтые малшад тон үсөөн үзэнэ.

Н. Гармаев.

Сиваштахи баатаршалга

11 часай туршада мүльһэтэй хүйтэн уһан соогуур...

Ганса нимгэхэн алгабшаараа Сивашай эрьеэр мүлхин ябаа һэн. 18 километр үргэнтэй уһые хүндэлэн тамаран гаталаа бшуу... Тиихын тулада 11 часай турша соо мүльһэтэй хүйтэн уһан соогуур тамарха баатай болоһон юм. Шухала даабари бэелүүлхэеэ эльгээгдэһэн байгаа. Эрэлхэг зоримгой сэрэгшэ хэдэн зуугаад дайшалхы нүхэдэйнгөө түлөө үхэлые дабажа гараа.

Киев хотоһоо ерэһэн хүбүүн Николай Корниенкын Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай түрүүшын һаранuудта хэһэн энэ баатаршалга хэзээдэшье мүхэшэгүй.

* * *

Николай Корниенко Днепр мүрэнэй эрьедэ оршодог Пекари гэжэ тосхондо бага наһаяа үнгэргэһэн байгаа. Үшөө үхибүүн зангаараа, оройдоол арбан дүрбэн наһатай багахан ябахадаа, эсэгынгээ һуури эзэлэн—бакенщигаар ажаллажа эхилһэн юм. Тэрэ анханһаа шударгы бэрхэ, ажалша зоримгой байһаараа хүн бүхэниие гайхуулдаг һэн.

Он жэлнүүд түргэ түргэнөөр, хойно хойноһоо һубарилдан үнгэржэ байба. Николай сагаа дэмы гээнгүй, үсэд нэтэрүүгээр спорт эрхилдэг байһандаа тамаралгаар республикын чемпион болоо бэлэй.

Сэрэгэй албанда абтаад, далай дээрэ матросой һургуули хэжэ байха үедэнь дайн эхилээ. Николай тэрэ үеэр Севастопольдо байһан.

1941 оной намар Крымдэ нилээд хүшэр байдал тохёолдоо. Корниенкын алба хэдэг кораблиин сэрэгшэдые яаралтайгаар Перекоп худар абаашаһан байгаа. Хара далайн уһан сэрэгшэд тэндэ дайсадтай хатуу шангаар тэмсэжэ ороһон юм. Энээнэй эсэстэ тэдэнэй сэрэгэй частьһаа бүтэн үлэһэн үсөөхэн хүн Сиваш тээшэ түригдэн, хуурай газарай багахан хуби дээрэ үлэһэн байгаа. Урдань—фашистнууд, ара таладань—мүльһэтэжэ захалһан хүйтэн далай хаанхай байба.

Һүниин тулалдаанай үедэ тэдэнэй һүүлшынь радиостанци эбдэржэ, штабтайгаа холбоо барисаагүй болошобо.

Тэдэниие хүтэлбэрилэгшэ майор Негволодов далайе гаталан гараха нэгэ арга олохо хүсэлтэй, эрье дээгүүрнь урагша хойшоо харгылна, теэд энэ хүсэлэй юрэдөөшье бэелүүлэгдэхээр бэшэ байһаниинь удангүй элирээ. Далайн буурал долгин хүндөөр шуухиран, хайнагтан суглarһан түрүүшын мүльһэхэнүүдые ууртайгаар эрье дээрэ шэдэлжэ байгаа һэн. «Далайе тамаран гаталжа, штабтаяа холбоо барисаа байгуулха хэрэгтэй. Ондоо арга байхагүй» гэжэ сэдьхэһэн майор Негволодов өөрынгөө связнойдо хандан, иигэжэ хэлэбэ:

— Хоёрдохи зэргын старшина Корниенкые намда ерүүлэгты.

Хэдыхэн минутын үнгэрөөд байхада, эрэлхэг зоримгой уһан сэрэгшэ майорой урда зогсобо.

—Арабатска стрелкэтэй холбоо барисаагүй болошобобди,— гээд нюур дээрэнь унажа захалһан түрүүшын арбагар саһахануудые гүбин арилгаха зуураа:—холбоо барисаагаа яабашье дахяад байгуулжа үзэхэ хэрэгтэй! Таанар мүнөө һүниндөө далайе хүндэлэн тамаржа, нүгөө таладань гаража шадаха гүт?

— Шадахал зэргэтэйб,—гээд уһан сэрэгшэ тоб байса харюусаба.

Үдэшэһэн нүхэдтэеэ хамта Николай Корниенкын далайн эрьедэ ерэхэдэнь, үдэшын боро хараан таһаржа, харанхы болоод байгаа һэн.

Бүри хүйтэржэ эхилээ. Корниенко гадар хубсаһаяа тайлаад, ганса алгабшаараа үлэбэ. Уһанда норохогүй саарһан соо хабшаһан партийна биледээ, командирай мэдээсэлые дотор самсадаа орёогоод, тэрээгээр толгойгоо бообо.

— Нүхэдүүд, уулзатараа баяртай,— гээд Николай далайн уһа руу орошобо.

Сэмгэнэй зарсамаар хүйтэн уһан бүхы бэеыень дагжа һүргэн хайраадхина. Илангаяа түрүүшын хэды минута соо ехэ хүшэр байгаа. Далай дээрэ бууһан бүтүү манан зүг шэгээ олохоонь һаад түбэг татажа эхилбэ.

Шадал тэнхээгээ гамнаха хэрэгтэй. 18—20 километр утатай зайе хүйтэн уһан соогуур тамаран гаталха баатай болобо ха юм.

Талаан буруулхадаа, хүйтэн һалхин сэхэ урдаһаань үлеэжэ эхилбэ. Сэрэгшын толгой долгиной дундуур шохолзоно: нэгэ бии, нэгэ үгы болоно.

Дайсанай прожекторэй гэрэл үе үе болоод л далайн нюрууе шэншэлэн, уһан дээгүүр һолжорно. Баһа үхэр буунуудай нэерхэ абяан холоһоо бүдэхеэр соностоно. Эрье дээрэ дайн үргэлжэлһөөр.

Сагай ошохо тума старшинагай бэе улам хүндэ боложо эхилбэ. Өөдөө хаража нюрган дээрээ хэбтээд тамаржа ороно. Энэ үедэ манан дэгдэжэ, огторгойдо одо мүшэд олоороо харагдаад, Николай зүг шэгээ зүбөөр тухайлдаг болобо.

Далайе хүндэлэн гараха дүтэлөөд ябахадань, тэрэнэй шүрбэһэд гэнтэ таталдажа эхилһэн байгаа. Мүн гар хүлнүүдынь, хүзүүниинь шархирна, үбдэнэ. Тиигэбэшье һаань, бүхы хаба шадалаа гарган, үсэд нэтэрүүгээр урагшаал тамарба. Эрьедэ хүрэжэ ерэһэнээшье түрүүшээр ойлгобогүй. Теэд газар гэшхэһэнээ мэдэхэдээ шангаар тулгалан, урагшаа алхалба. Уданшьегүй нэгэ айлайда хүрэжэ ерэһэн байгаа.

...Арабатска хушуунда байһан соединениин штабта тэрэ үдэшэндөө хүрэжэ, асарһан мэдээсэлээ тушаахадаа, одоошье һанааниинь амарлай. Тиин Сивашта хашагдаһан сэрэгшэдые абарха хэмжээн дары абтажа захалаа һэн.

Контр-адмирал Фроловой штабта Корниенкын хүрэжэ ерэхэдэнь, тэрэ телефонойнгоо трубка абаад, офицер Жуковта хандаба:

—Корниенкые мэдэхэ гут?

— Мэдэхэ. Ехэл эрэлхэг хүн һэн. Үхэһэниинь харамтай даа,— гээд офицер харюусаба.

— Тиимэ зонууд үхэдэггүй юм. Корниенко өөрөө намда хүрэжэ ерээд һууна,—гэжэ контр-адмирал омогорхолтойгоор дуугарба.

...1941 оной һүүл багта совет уһан сэрэгшэд Керчидэхи бухтын нүгөө талада байдаг Мысхако гэжэ газарые бүхөөр эзэлбэ. Гитлерэйхидэй һанаашалгые манай моряגууд түрүүлэн таажа, дайсадта гэнээртэй шанга сохилто үгэдэг байба. Эдэ тулалдаануудта Николай Корниенко эрэлхэгээр хабаадалсажа, Улаан Тугай орденоор, «Эрэлхэг габьяагай түлөө», мүн Ушаковой медальнуудаар шагнагдаһан юм.

Николай Корниенко Киевэй университет дүүргээд, мүнөө Укрсовнархоздо инженерээр хүдэлмэрилнэ. Ажалайнгаа һүүлээр бассейндэ ерэжэ, тамаралгын онол оншые шудална.

ФЕДОР МОСКАЛЕВ,
запасай майор.
АЛЕКСЕИ РОГОТЧЕНКО,
запасай майор.
(АПН).

Номуудай бүхэроссин һара

Журналистнуудай Центральна байшан соо пресс-конференци болобо

МОСКВА, майн 4. (ТАСС-ай корр.). Россин Федерацида жэл бүри номуудай һара үнгэргэдэг һайн заншал бии болонхой. Мүнөөдэршье журналистнуудай Центральна байшан соо хэблэл, радио болон телевидениин түлөөлэгшэд олоороо суглараа. Номуудай бүхэроссин һарада зорюулагдаһан пресс-конференци эндэ болобо. Тус һара городууд болон хүдэлмэришэдэй һуурин газарнуудта, совхоз, колхозуудта хэблэлэй үдэрһөө эхилжэ үнгэргэгдэхэ юм.

Хэблэлэй талаар РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй Комитедэй гэшүүн Б. Алексеев һарые амжалтатайгаар үнгэргэхын түлөө Россин Федерацида ямар бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулагдааб гэжэ хэлэжэ үгөө. Марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые, КПСС-эй XXII съездын, КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумүүдэй материалнуудые, наука, техникэ, хүдөө ажахын, уран зохёолой болон үхибүүдтэ зорюулһан номуудые олоор тарааха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана.

1963 ондо урдахи жэлэйхидэ өрбөл 2,2 миллионоор олон ном худалдагдаа. Энэ жэлдэ нёдондо жэлэйхиһээ 3 миллион хэһэгээр олон ном худалдахабди гэжэ «Москниги» магазинай директор С. Поливановский хэлээ. Гадна мүнөө үнгэргэгдэхэ һара уншагшадтай холбооемнай үшөөл нягтаар бэхижүүлхэ арга манда олгоно.

Мүнөө үедэ Москвада номой 178 магазинууд хүдэлнэ. Майн 5-да ниислэлэй талмай болон предприятинуудта номой базаар болон яармагууд нээгдэхэ.

Июниин 7-до ниислэлэй Горькиин нэрэмжэтэ парк соо номдо дуратайшуул хэблэгшэд болон редакторнуудтай уулзаха юм.

Часы, баяан болон аккордеонуудай сэнгые хямдаруулха тухай

СССР-эй Министрнүүдэй Совет 1964 оной майн 5-һаа гүрэнэй розничнo сэнгые — часын сэнгые дунда зэргээр 19 процент, баяан болон аккордеонуудай сэнгые дунда зэргээр 24 процентээр хямдаруулха шиидхэбэри абаба.

Москвагай мэдээсэнэ

Жэлэй эрхим репортёрнууд

Конкурсын дүнгүүд гаргагдаа

Москвагай журналистнуудта заншал болоһон эрхим репортаж болон интервьюгэй түлөө конкурсын дүнгүүд хэблэлэй үдэрэй урдахи үдэрнүүдтэ гаргагдаба.

Енисей мүрэн дээрэ хэгдэжэ байһан асари ехэ барилганууд тухай бэшэһэн «Саянские записи» гэжэ репортажай түлөө «Правдын» тусхай корреспондент **Полевойдо** нэгэдэхи шан олгогдоо.

Н. Марай («Литературна газетэ») «50 интервью» гэжэ энэ һонирхолтой жанраар бэшэгдэһэн тус хүдэлмэри хоёрдохи шангаар тэмдэглэгдээ.

Гурбадахи шан **Г. Остроумовта** («Известия») «Восток-5» «Восток-6» замбуулин онгосонуудай табигдахада космодромһоо эльгээһэн репортажнуудай түлөө олгогдоо.

Л. Графова («Комсомольская правда»), **Я. Милецний** («Огонек»), **А. Нежный** («Московская правда»), **А. Романов** (ТАСС), **А. Трубникова** («Октябрь») дипломуудаар шагнагдаа.

1964 оной Воровскиин нэрэмжэтэ шан

В. В. Воровскиин нэрэмжэтэ шангай жюри (СССР-эй журналистнуудай союзай Москвагай отделени) уласхоорондын журналистикын талаар 1964 оной Воровскиин нэрэмжэтэ жэл бүри олгогдодог шангые Америкын Холбоото Штадуудта байдаг, «Правда» газетын корреспондент Борис Стрельниковтэ олгобо.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсаһан Б. Г. Стрельников 1948 онһоо эхилжэ журналистаар хүдэлнэ. Тэрэ «Комсомольско правдада» хүдэлжэ байһанаа, 1956 онһоо эхилжэ «Правдын» тусхай корреспондентээр США-да хүдэлнэ. Хари гүрэнүүдэй ажабайдалые гүнзэгыгөөр шүүмжэлжэ харуулһан хэдэн очерк, статья болон корреспондентнүүдые тэрэ бэшэһэн байна.

(ТАСС).

Багшанар—агитаторнууд

Сэлэн-Дүүмын дунда һургуулиин 50 гаран багшанарай олонхинь агитаторай хүндэтэ үүргэ дүүргэнэд. Тэдэнэр ажалайнгаа һүүлээр айлнуудаар ябажа, КПСС-эй ЦК-гай декабриин болон февралиин Пленумүүдэй түүхэтэ документнүүдые гүнзэгыгөөр тайлбарилан ойлгуулна. Жэшээлхэдэ, багшанар Дансаран Норбоев, Мария Ринчинова, Цырендоржиев болон бусад агитаторнууд Сэлэнгын совхозой нэгэдэхи фермын ажалшадай дунда политическэ хүдэлмэри ябуулха зуураа, партиин ЦК-гай материалнуудые миил газетэнүүд дээрэһээ уншаад хизаарлаадаггүй, харин түрэл совхозойнгоо бодото ажабайдалтай нягтаар холбожо тайлбарилдаг заншалтай. Энэ фермэ дээрэ Сэлэн-Дүүмын багшанар совхозой ажахын хүгжэлтые харуулһан диаграммануудые уран гоёор зуража үлгэхэһөө гадна, совхозой малшадта концерт, наада зүжэг харуулдаг, тэдэнэй үдэр бүриин ажалда туһа хүргэдэг байха юм.

Арад зоной дунда ойлгууламжын, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэриие үндэр хэмжээндэ ябуулхын тула багшанар-агитаторнууд өөһэдынгөө эрдэм бэлэдхэлые саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ ёһотой ха юм. Тиимэһээ КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй материалнуудые шудалан үзэхэ кружогто дүшэн хоёр багшанар хабаадана.

Һургуулиин партийна эхин организациин коммунистнууд арад зоной дунда агитационно ниитын ажалые суглаан дээрээ зүбшэн хэлсэжэ, энэ асуудалаар апрель, май һаранuудта бүтээхэ хүдэлмэриингөө түсэб баталаа.

Һаяар уран һайханай бүлгэмэй гэшүүд шефтээ абаһан совхозойнгоо фермэнүүдээр ябажа концерт харуулха, таряанай ургасые дээшэлүүлдэг, хүдөө ажахын ургамалнуудые хорхой шумууlһаа аршалдаг, мүн мал ажалда аша туһа хүргэдэг химиин шэнэ зүйлнүүдэй эди шэди тухай хөөрэлдөөнүүд болон лекцинүүдые үнгэргэнэ, совхозой үйлэдбэриин түрүүшүүлтэй уулзана.

Мүнөө Сэлэнгын совхозой ажал хэрэгүүд хэзээ хэзээнэйхиһээ урагшатай. Совхозой ажалшад гүрэндэ һү худалдаха кварталайнгаа түсэбые 15 хоногоор уридшалан дүүргээ. Тус совхозой туйлаһан амжалтануудта Сэлэн-Дүүмын дунда һургуулиин багшанар-агитаторнуудай хубита сохом бии байха.

Р. БАЛДАНОВ.

Пропагандистнуудай семинар

НАРҺАТА. Яруунын хүдөөгэй парткомой дэргэдэ пропагандистнуудай семинар болобо. Аймагай колхоз, совхозуудһаа, предприяти, эмхи зургаануудһаа сугларһан нүхэд «Уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй бата жагсаалтай байхын түлөө КПСС-эй тэмсэл тухай» гэһэн КПСС-эй ЦК-гай секретарь нүхэр М. А. Сусловай элидхэлые үргэн ниитэ зоной дунда хайшан гэжэ гүнзэгыгөөр ойлгуулха тухай зүбшэн хэлсэә. Политическэ гэгээрэлэй һуралсалай жэл эмхитэйгээр түгэсхэхэ, аймагай ажахын нэгэдэхи кварталай дүн, саашанхи зорилго тухай семинарта хабаадагшад дэлгэрэнгыгээр хөөрэлдөө.

А. Дымчиков.

БУРЯАД ҮНЭН
3-дахи нюур.
1964 оной майн 6.

Барилгашан нэрээ нэрлүүлэгшэ

Даруухан зантай, дундуур наhанай энэ хүниие Каменска тосхоноорхин hайса таниха, мэдэхэ. Тэрэ хадаа Филипп Эдуардович Фурман болоно. Нүхэр Фурман Тимлюгэй цементын заводой тосхоной бариgдажа эхилхэдэ түрүүшын шулуу табилсаа. Тэрэ үедэ хүдэлмэришэн хомор, механизм үсөөн, хэды бэрхэшээлтэй байбашье hаань ехэнхи хүдэлмэри гараар бүтээгдэдэг байгаа. Барилгашад тэрэ бэрхэшээлhээ тунхаряагүй. Эзэгүй хооhон тала байhан газарта байрын шэнэ гэрнүүд, ясли, hургуули, магазинуудай байшангууд бодхоогдоо.

Тосхоншье ургаа. Тэрэниие бодхогшод — барилгашад а йшье ажалай дүй дүршэл, эрдэм мэдэрэл дээшэлээ. Филипп Эдуардович ажалай юрын хүдэлмэришэн боложо эхилhэн байха юм. Тэрэ үедэ үшөө хори наhа хүрөөгүй, гүлмэр залуу ябаа. Эрдэмшье үгы, эхин hургуули дүүргэhэн байба. Ажалайнгаа хажуугаар, хүдэлмэриингөө hүүлээр үдэшын хүдэлмэришэн залуушуулай hургуулида hуралсаба. Хэшээл оролдосотойгоор hуралсаhанайнгаа ашаар дунда hургуули дүүргээ hэн.

Он жэлнүүдшье үнгэрбэ. Эрхим хүдэлмэришэ байhан Филипп Эдуардовичые хүрэhөөр бригадир болгоо. Удаань барилгын 1-дэхи участогай [illegible]алагша прорабаар томилогдоhон байха юм. Нүхэр Фурман тэрээндэ үзүүлэгдэhэн энэ этигэл найдабари hайнаар дүүргээ. Шадамар эмхидхэгшэ, оролдосотой хүмүүжүүлэгшэ байhанаа харуулаа. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг коллектив хэдэн жэл удаагуур үйлэдбэриингөө түсэб хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. Тиигэжэ барилгын монтажна 9-дэхи управлени доторoo тэрэ участок түрүү hууринуудай нэгые эзэлдэг юм. Каменска тосхоной барилга дээрэ олон жэлдэ, оролдосотой hайнаар ажаллаhанайнгаа түлөө Филипп Эдуардович Фурман Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй хүндэлэлэй грамотаар, «РСФСР-эй социалис мүрысөөндэ шалгарагша» гэhэн значогоор, 9-дэхи СМУ-гай хүтэлбэриин зүгhөө грамотаар шагнагдаhан байна.

Доро зүрхэтэй тэрэ хүн hэр шэрхэн, жэжэ божо юумэндэ ехэ хүдэлсэгүй, ажалдаа ехэ даамайгаар хандадаг. Туйлаhан амжалтаараа hаналаа ханаад амархан hуудаггүй, урагшаа дабшахые ходо эрмэлзэдэг. Үдэшын дунда hургуули дүүргэhэнэйнгээ удаа Фурман индустриальна техникумэй үдэшын отделенидэ ажалайнгаа хажуугаар hуралсана. Мүнөө жэл техникумэй гурбадахи курс дүүргэхэнь.

Тосхонойнгоо гудамжаар ябахадаа Филипп Эдуардович олон байратай ехэнүүд гэрнүүдые, hургуулиин гоё байшан, «Сибирь» гэжэ кинотеатр хаража баярлана, омогорхоно. Арганьшье үгы. Тэдэ барилганууд нүхэр Фурманай бодхоолсоhон байранууд. Арад зонойнгоо аша туhада хүдэл[illegible] барилгашан ябахаhаа золтой юумэ гэжэ юун байхаб.

Зураг дээрэ: Ф. Э. Фурман.

А. ШУЛУНОВ.

ВДНХ ШЭНЭ СЕЗОНОО ЭХИЛБЭ

СССР-эй арадай ажахын туйлалтануудые харуулдаг выставкын хабар-зунай шэнэ сезон майн нэгэндэ эхилээ. Тус выставкэ үбэлдөөшье таhалгаряагүй хүдэлhөөр байгаа. Заhабари хэхын, шэнэ түхеэрэлгэ тодхохын тула выставкын олон павильон hүүлэй үедэ саг зуура хаагдаhан юм. Энэ выставкэмнай москвагайхидай, мүн ниислэл хотын олон тоото айлшадай дура татадаг, hонирхуулдаг болоhоор үнинэй. Эндэ ерэhэн хүнүүд промышленность, хүдөө ажахы, медицинэдэ хэрэглэгдэдэг техникын дээжые, эрдэм наукын hалбари бүхэндэхи шэнэ юумэнүүдые хаража ехэтэ hонирходог, эндэ элдэб семинар, научна конференцинүүд үдэр бүри боложол байдаг.

ВДНХ-гай 73 павильоной 21-ниинь промышленностьда, 26-ниинь—хүдөө ажахыда, 8-ниинь—барилгада, бусадынь—эрдэм наукын, соёл культурын, элүүрые сахилгын, худалдаа наймаанай туйлалтануудта зорюулагданхай. Гэхэтэй хамта 25 павильон шэнээр нээгдээ. «Машина бүтээлгын» ехэ павильон соо шэнэ таhагууд бии болгогдоо. «Хүнгэн промышленность», «СССР-эй транспорт», «Эрдэм болбосорол» гэхэ мэтэ павильонууд соохи экспозицинууд шэнэдхэгдэн hэльбэгдээ.

Арадай ажахын туйлалтануудые харуулхын тула 560 кинофильм бэлдэгдэнхэй. Олохон стенднүүдэй дэргэдэ газаршангүйгөөршье тайлбари абажа болохо байна: кнопко дарамсаараа эрдэмтын, түрүү ажалшын, мэдээжэ мэргэжэлтын хэлэhэн үгын плёнко дээрэhээ дамжуулагдахые дуулахат, электрын гэрэлээр шэмэглэгдэhэн диаграммanууд, картанууд, таблицанууд аржын гаража ерэхэ.

Энэ хабар-зундаа выставкэ дээрэ түр зуурын 50 гаран выставкэ, харалга эмхидхэгдэхэ байха. Энээнэй ашаар Москвада, мүн бусад нютагуудта саг зуурын курса, конференци, семинар болон hургуулинуудые эмхидхэхэ арга олдохо байна. Жэлэй турша соо эдэ хэмжээ ябуулгануудта хабаадахыень арадай ажахын бүхы hалбаринуудай 130 мянга шахуу мэргэжэлтэд уригдаха юм. Гэхэтэй хамта ВДНХ урдынхидаал адляар улад зоной амарха гоё hайхан газар болохо байна. Иимэ олон сэсэгүүдэй hалбаржа байдаг газарые Москвагай ондоо тээ хаананьшье олохо бэрхэтэй.

П. РОГОЗИНСКИЙ,
ТАСС-ай корреспондент.

Жэл бүхэндэ—хабарай урин дулаан үдэрнүүдэй нэгэндэ үнгэргэгдэдэг «Буряад үнэн» газетымнай заншалта — арбан табадахи эстафетэ байгша оной майн 10-да болохонь. Газетын дамжуулгын кубогта хүртэхын түлөө республикымнай ниислэл — Улаан-Үдэ хотын спортын бүлгэм, эмхинүүдэй 1000-hаа дээшэ тооной спортсменүүд хабаадалсахаар хараалагдана. Үнгэрэгшэ жэлдэ болоhон энэ мүрысөөндэ 49, 41-дэхи hургуулинуудай басагад, хүбүүд үетэн нүхэдэйнгөө дундаhаа шалгаржа, дамжуулгын кубок, грамотаар шагнагдаhан байгаа. Дунда hургуулинууд сооhоо жэл бүри шахуу дамжуулгын кубок дайлан абадаг 65-дахи hургуулиин солбон бэрхэ хүбүүд, басагад абаhан юм. Тиихэдэ техникум, институдуудай дундаhаа багшанарай училищиин, Зүүн Сибириин технологическа институдай команда шалгарhан байна. Үйлэдбэриин коллективүүд сооhоо Буряадай автотрестын жолоошод эрхимлээ hэн. Энээнэй хажуугаар эгээл бэрхэ, хурдан солбон хүбүүд, басагадаараа мэдээжэ болоhон Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай командануудмүн лэ дамжуулгын кубок, грамотада хүртэhэн юм.

Байгша ондо болохо[...] сөөн бүри hонирхол[...] үнгэргэгдэхэ аабза. У[...] хэлэхэдэ, урдань нэг[...] зайда уриалдадаг най[...] классай спортсменүүд [...] hэгтэ хубаарилагдан [...] тээ дамжуулалсаха бо[...] Хэhэг бүхэнэйнь зай 30[...] hээ дээшэ бэшэ байха ю[...] хэдэ аха классуудай, [...] кум, институдуудай к[...] бүхэн Соведүүдэй тал[...] эхилжэ, Банзаровай н[...] тэ үйлсэ хүрэтэрхи зай[...] этапуудай хоорондо ур[...] юм.

Али спортын бү[...] спортсмен 200, 250, [...] метрэй зайе хэды секу[...] гаталааб. Мүн спортын [...] бүлгэмэйхид эрхимлэж[...] на хаб? гэhэн мэдээсэл[...] дүүлэй талмай дээрэ [...] доhон радио соносхожо[...] до мэдээсэжэ байха бо[...] Мүрысөөнэй дүн гарга[...] най hүүлээр эрхимлэhэ[...] манда, спортсменүүдтэ [...] жуулгын кубок, грамот[...] рюулагдаха.

Хүндэтэ спортсменүү[...] фетэдэ олоороо хабаада[...] физкультура, спортын [...] тэ, амжалтые олондо [...] лап, эрхим дүн туйлах[...] хүсэнэбди.

„Эб найрамдалай түлөө тэмсэлшые амаршалнабди"

АЛЕКСАНДРИ, майн 4. ТАСС-ай корреспондент В. Дуганов нигэжэ дамжуулна:

Совет арадай түлөөлэгшэ, Советскэ правительствые толгойлогшо Н. С. Хрущевые угтахын тулада ОАР бэлэдхэл хэжэ байна.

«Дундада далай шадарай гоё hайхан газар», ороной томо порт бологшо Александри городто хүндэтэ совет айлшан түрүүлжэ бууха юм. Бэлэдхэл хэгдэжэ байhаниинь город соо хаа хаанагүй элеэр харагдана: гэрнүүдэй нюур тала шэрдэгдэнэ, үйлсэнүүд болон талмайнуудай нэрэтэй таблицанууд шэнэлэгдэнэ, городой ажахы гуримтай болгогдоно. Гоё арканууд олон газарта бодхогдоод, совет айлшаниие ород болон араб хэлэнүүд дээрэ амаршалhан үгэнүүд тэдээн дээгүүр бэшэгдэнэ. Город соо 30 гаран иимэ арка бодхогдохо юм.

Эрье дээгүүр зурыhан 20 гаран километр утатай гоё hайхан үйлсэдэ хэдэн иимэ арка бодхогдохо байна. Аркануудай нэгэнэй дээдэ таладань бүмбэрсэг дэлхэйн макет, ниидэжэ ябаhан голубхаа бүхэлэн байлгагданхай. «Эб найрамдалай түлөө тэмсэлшые амаршалнабди!» гэhэн үгэнүүд аркын дээдэ талаар ород хэлэн дээрэ бэшээтэй.

«Александри түрүүлэгшэ Хрущевые амаршална!», «Советско-арабска хани барисаан мандаха болтогой!», «Хрущев, Гамаль Абдель Насер мандаха болтогой!», «Маанадтай хани барисаата совет арад мандаха болтогой!», «Асуанай үндэр хаалта — советско-арабска хани барисаанай hүлдэ тэмдэг мүн!» гэhэн үгэнүүдтэй транспаратнууд хаа хаанагүй харагдана.

Губернаторствада ехэ юумэ хэгдэнэ. Н. С. Хрущевые угтаха бэлэдхэлэй асуудалнуудые Александриин губернатор Мухаммед Хамди Ашур түрүүлэгшэтэйгээр зорюута байгуулагдаhан комитет эрхилнэ.

Александрида айлшалха үедэнь Н. С. Хрущевой байрлаха байра болгон үгтэхэ Рас Эт-Тин ордон соо бэлэдхэл хэгдэжэ дүүргэгдэхэеэ байнхай.

Советскэ правительствые толгойлогшо Н. С. Хрущевые хани халуунаар угтахын тулада Александриин хүн зон ОАР-ай бусад городуудай хүн зон шэнгеэр бэлэдхэл хэжэ байна.

Совет айлшаниие будапештынхид мордохуулба

БУДАПЕШТ, майн 4. (ТАСС). Советскэ летчик-космонавт подполковник А. Г. Николаев түрэл оронoo бусахаяа мүнөөдэр эндэhээ гараа. Замбуулинай баатар Венгридэ найман үдэрэй турша соо айлшалхадаа, орон соогуур аяншалаа, венгер ажалшадтай, сэрэгшэдтэй, залуушуулай түлөөлэгшэдтэй уулзаа.

Нэгэдэлээ бэхижүүлхэ

ПАРИЖ, майн 4. (ТАСС). Парижай урда талын, дүтэ шадарай hууриин газарнуудай партийна организацинуудай түлөөлэгшэдэй конференциин делегадуудай үмэнэ үгэ хэлэхэдээ, уласхоорондын коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэл бэхижүүлхыень ФКП-гэй генеральна секретарь М. Торез уряалhан байна.

Коммунис партинуудай уласхоорондын зүблөө зарлахые ФКП дурадхаа hэн гэжэ hануулха зуураа, М. Торез ингэжэ мэдүүлээ: марксизм-ленинизмын гол ёhонуудые бүхы дэлхэй дээрэ батадхаха мүнөө тон шухала болоод байна.

ШЭНЭ ГАЗАРЬАА ШЭНЭ ГАЗАРТА...

Дунда Азиин уужамаар
Дуугаа татаад бусаабди,—гэhэн дуу РСФСР-эй габьяата артист Ц. Хоборков тэндэхи аха дүү республикануудаар аяншалаад ерэхэдээ бэшээ hэн. Тэрэ дууниинь яhала мэдээжэ болоhон байха. Харин hая, майн урдуурхи үдэрнүүдтэ. Буряадаймнай хатар болон дуунай ансамбль баhал Дунда Азяар дуугаа татажа ябаhанаа бусажа ерээ. Тодорхойлбол баян ургасын бата hуури болоhон Казахстанай шэнэ газарнуудаар ябагдаа, хамта дээрээ 57 концерт харуулагдаа.

Шэнэ газарай түб болохо Целиноград хотодо, мүн тус хизаарай ондоо нютагуудаар ябаха үедөө баян ургасын түлөө хэды ехээр тэмсэжэ байhые адаглаабди. Теэд ганса Казахстанда шэнэ газарай бии бэшэнь мэдээжэ. Түрэл республикамнайшье энэ талаар ехэ хүдэлмэри хэнэ. Майн нэгэнэй hүүлэхэнээр лэ тэрэ Буряадайнгаа шэнэ газарайхидта — Баргажан. Хурамхаан, Захааминай ажалшадта шэнэ программаяа харуулхаяа гарахамнай. Ихэдээ Казахстанай шэнэ газарhаа Буряадайнгаа шэнэ газарта сэхэ шахуу зоригдохонь гээшэ ааб даа.

Нигээд лэ майhаа мэй хүрэтэр, аймагhаа аймаг хүрэтэр, үргэн уужам оронойнгоо хизаарhаа хизаар хүрэтэр аха дүү шэнги дуугаа татаад ябанабди.

Л. КУЗМЕРЖ,
Буряадай филармониин директор.

Ивалгадаа суутай жолоошон

Ивалгын Советскэ райПО-гой хүдэлмэрилэгшэдэй дунда жолоошон Даши-Нима Нимаев ехэ хүндэтэй болонхой. Үглөө эртэ, үдэшэ оройшье «Хилээмэн» гэhэн аржагар томо гаршагтай машинаар тэрээнэй тосхон соогуур аргагүй ларалтайгаар гүйлгэхыень харахат.

Дурсагдаша жолоошон райПО-гой магазинуудта дүрбэдэхи жэлээ хилээмэ зөөдэг... Үбэлэй янгинама хүйтэн жабарта, зунай бороо шабарташье нэгэтэшье hаатажа байгаагүйнь элитэ.

Хилээмэ асархын тула городой заводто үдэр бүри хоёр дахин ошожо, тэрэнээ хүдөөгэй магазинуудаар тарааха гээшэ балайшье бэлэхэн хэрэг бэшэ. Юундэб гэхэдэ бэе бэеhээ холо hууриржаhан 13 айл тосхонуудые үдэр соогоо хангаха ёhотой болоно бшуу.

Жолоошон өөрөө сугтаа хүдэлдэг нүхэртэеэ хамта машинаяа саг соонь заhабарилжа, хододоо зэhэнги бэлэн байлгадаг. Энээнэйнь ашаар машинань капитальна заhабарилгагүйгөөр 107 мянган километр ябаhан, жэл бүхэндэ ехэ горючи, резинэ алмагдадаг.

Нүхэр Нимаев техническэ болон уран hайханай номуудые, газетэ болон журналнуудые саг үргэлжэ уншадаг. Мүнөө үедэ тэрэ хадаа классаа дээшэлүүлхэеэ бэлэдхэжэ байна.

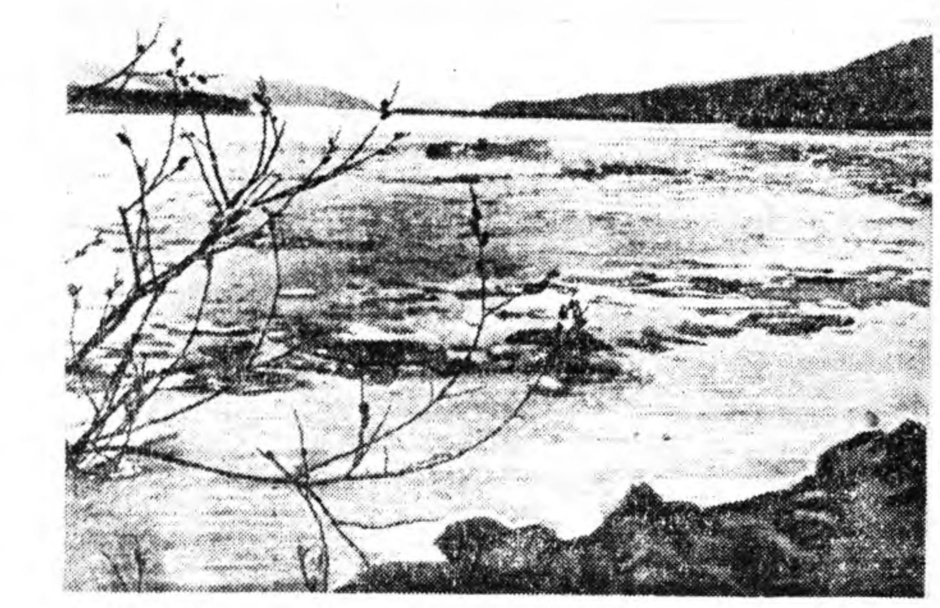
Олон жэлэй турша дотор нүхэр Нимаев эрхим hайнаар хүдэлhэнэйнгээ түлөө шагнал шанда оло дахин хүртэhэн, арадай ажахын туйлалтануудай выставкэдэшье ошоhон юм.

Вл. Базаров.

„Н. С. Хрущевой аяншалжа ерэхээ байhые hайшааха хэрэгтэй"

ОСЛО, майн 4. (ТАСС). Советскэ правительствые толгойлогшо Н. С. Хрущевой Норвегидэ аяншалжа ерэхээ байhые Норвегиин олониитэ, партинууд болон хэблэл hайшаана гээд «Дагбладет» газетэ түрүү бэшэг соогоо тэмдэглэнэ.

Байгуулалтануудайнгаа ондо ондоошье hаань, мүнөөнэй оршон байдалда бэе бэетээ эбтэй эетэй hууххаhаа ондоо арга байхагүй гээд газетэ бэшэнэ. «Тэрээнhээ гадна, манай хүршэ Советскэ Союз хэзээдэшье Норвегиин газар руу орожо үзөөгүй, харин Финмаркые немецүүдhээ сүлөөлэлгэдэмнай туhалаа гэжэ бидэнэр мэдэнэбди» гээд түрүү бэшэг соо саашадаа хэлэгдэнэ.

hүүлшын мүльhэн.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ГОСПОДАНАР, БҮТЭХЭГҮЙ ЮУМЭНДЭ БҮ НАЙДАГТЫ!

Америкын тагнуулай самолёдуудай Кубын газар уhан дээгүүр ниидэhэн тухай асуудалаар харюусалгагүй шаг шууяан Вашингтондо гаража байhаар.

«Куба тушаа хэгдэдэг заналтанууд, тэрэнэй бүрин эрхые сахидаггүй ябадалые үргэлжэлүүлгэ, Кубын газар уhан дээгүүр ниидэлгэ угаа аюултай хойшолонтой байжа болохо» гээд майн нэгэнээр дашарамдуулагдан, Кремль соо болоhон обед дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Советскэ правительствые толгойлогшо Н. С. Хрущев эли тодоор сэхэ мэдүүлээ hэн. Энэ үгыень тайлбарилхадаа, Куба дээгүүр тагнуулай ниидэлгые США үргэлжэлүүлхэ хүсэлэнтэй гээд гүрэнэй департаментын түлөөлэгшэ урда тээнь, апрелиин 20-до хэhэн мэдүүлгэеэ дабтаhан байна. Эдэ ниидэлгэнүүд «урда мэтэ үргэлжэлүүлэгдэхэ», тиин «ямаршье хубилалта болохогүй» гээд Пентагоной тусхай түлөөлэгшэ өөрынгөө зүгhөө мэдүүлhэн байха юм.

Иимэ мэдүүлгэнүүдэй удаа, гүрэнэй департаментда ээлжээтэ шангалалтануудай» тон элеэр хэгдэhэнэй hүүлээр, Америкын хэдэн олон томо томо газетэнүүдэй Вашингтонско корреспондентнүүд хадаа Н. С. Хрущевой уридшалан hануулгые хазагайруулха, удха шанарыень hуладхаха hэдэлгэ хэдэг болоо. «Америкын самолёдуудай ниидэлгэhээ уламжалан ямаршье арсалдаа тулалдаанууд болоо hаань», дэмжэхэбди гэhэн «найдуулга» Советскэ Союзhаа Куба абаагүй юм гэhэн хэбэртэйгээр газетэнүүд шал худалаар бэшэнэ. 1962 оной октябрьда Карибска далай шадар бэрхэтэй хэсүү байдалай тохёолдоhон үеын бүгэдэндэ мэдээжэ баримтануудые мэдээшэгүй болоhон янза гаргаха зуураа, Америкын «У-2» самолёдуудые буудан унагаажа шадахаар зенитнэ буунууд Кубада үгы гэhэн хэбэртэйгээр «Нью-Йорк геральда трибун» газетэ бэшэhэн байна.

Кубын бүрин эрхые Холбоото Штадуудай сахидаггүй тухай асуудал тушаа харата муухай шашалдаа шууяа гаргалгада Америкын «галзуушуул» баяртайгаар хабаадалсана. «Галзуушуул» хадаа Кубада шэнэ зэбсэгтэ добтолгые дары түргэнөөр, эдэбхитэйгээр бэлдэгдэхыень, «Кубаhаа уласхоорондын коммунизмые зайсуулхын тулада hүүлшын хэмжээ болгон сэрэгэй хүсэ хэрэглэхээр» США-гай бэлэн байhан тухай соносхохыень Сагаан байшангые уряалдаг байгаа бшуу.

Эдэ бүхы шашалдаа шууяан хэндэ туhатай гээшэб? Пентагоной дээдэ зэргэтэнтэй нягта холбоотой Америкын шэнжэлэгшэ Маргарита Хиггинс майн 2-то бэшэhэн корреспонденци соогоо тус асуудалда ниилээд эли тодо харюу үгэhэн байха юм. Доохонуур ниидэдэг самолёдуудые Куба эльгээхэ хэрэгтэй. Тиигэбэл, Кастро мэхэдэ орожо, тэрэниие буудан унагаахал байха. Энэ хадаа тэдэнэй ракетнэ установкануудые бидэнэрэй усадхаха шалтаг боложо үгэхэ гэжэ тоолодог бүлэг хүнүүд Вашингтондо бии гээд Хиггинс бэшэнэ.

Энэ хадаа «зорюута хэгдэhэн харата муухай ааша» болохо байна гээд Хиггинс өөрөө мэдэрhэн байна бшуу.

Америкын ниислэлэй тусхай тушаалтадай дунда иимэ «үhэрюу бүлэг» бии гэжэ мэдээсэхэ зуураа, энэ бүлэг «үсөөнхид» болоно гээд Хиггинс баталан бэшэhэн байна. Теэд гүрэнэй департаментын болон Пентагоной тусхай түлөөлэгшэдэй дээрэ дурсагдаhан мэдүүлгэнүүдые хайшан гээд тайлбарилжа болохоб гэжэ асуугдана? Вашингтоной баруун гар, зүүн гарайнгаа хэжэ байhан юумые мэдэнэгүй гэжэ этигэхэнь бэрхэтэй байна даа.

Яаба хээбэшье, Холбоото Штадуудта хэгдэжэ байhан түбэгтэй ябуулганууд уласхоорондын оршон байдал саашадань hайжаруулгада, баруун болон зүүн оронуудай хоорондохи харилсаануудые hайжаруулгада туhалжа шадахагүй байна. Хэрбээ бүрин эрхэтэ багахан гүрэнүүдэй, хамагай түрүүндэ, Кубын хуулита эрхые хэрэгсээнгүй байжа болохо гэжэ Америкын али зарим гүрэнэй болон политическэ ажал ябуулагшадай hанамжалдаг байгаа гээшэ hаань, оршон байдал оройдоошье hайжархагүй, агуу ехэ гүрэнүүд энхэ тайбанаар зэргэ оршон байжа шадахагүй гээд Советскэ правительство h[illegible]эй үе соо нэгэтэ бэшэ мэдүүлэhэн байна.

Пентагоной болон гүрэнэй департаментын хиитэйшүүл эрмэлзэн хүсэhэн юумэеэ бодото юумэ шэнгеэр харуулхые оролдодог түрэлхиин хүсэл эрмэлзэлгэтэй юм. Бүтэхэгүй юумэндэ үндэhэлhэн политика урагшагүй, угаа ехэ аюултай хэрэг болоно гэжэ эдэ хиитэйшүүлэй ойлгохоор саг үни хада түлэжэ ерээ. Али зарим этэгээдүүдэй аша туhада тааруугаар совет ороной мэдүүлгэнүүдэй удхые балартуулан хазагайруулха гэжэ Вашингтондо хэдышье дахин hэдээ hаань, эдэ мэдүүлгэнүүдэй удха шанарынь оройдоошье хубилхагүйл.

Кубын хуулита эрхые Советскэ Союз хамгаалдаг байгаа, саашадаашье хамгаалха.

Кубада эсэргүү эдэ бүхы шаг шууяанай Вашингтондо хэршье ехээр гарадаг байгаа hаа[...] зүб hанамжануудай хэлэгда[...] hые ёhотойгоор лэ сэгнэхэ [...] Жэшээлхэдэ, гадаадын х[...] талаар сенадай комиссиин [...] лэгшэ У. Фулбрайт хадаа [...] шаа политикаяа хубилгахы[...] рикын правительствые hа[...] тээр уряалhан байгаа бшу[...] Ассошиэйтед Пресс агентств[...] респондентдэ майн 1-дэ ин[...] дүүлээ: «Кастрые намнаха[...] гоор дай хэхые би бүр[...] олонхи американецүүд мин[...] жые зүбшөөхэ гэжэ тоолохо[...] Тэдэнэр ямала үнэн зүб [...] байдаг дээрэhээ бишыхан К[...] лайхид Холбоото Штадууд[...] аюул тохёолдуулжа шадаха[...] ойлгохо байна бшуу».

Гэбэшье бүхы юумэн дээр[...] ража үзэхэдэ, үнэн зүб [...] байха тухай сенатор Фу[...] шэнэ уряа мүнөө дээрээ [...] шье хэрэгсээн дэмжэгдээгү[...]

Теэд эб найрамдалые, [...] рондын шахардуу шанга[...] hуларуулхые, советско-аме[...] харилсаа гуримшуулхые [...] сэнэбди гэжэ Америкын хү[...] хы ажал ябуулагшадай бүр[...] хэhэн хэдэ, хэдэн мэдүү[...] ямараар ойлгожо болохо [...] Америкын «галзуушуулай» [...] бэшэ, харин Вашингтоной т[...] шаалтадай зүгhөө Кубада [...] харата муухай шаг шууяан[...] гаргагдажа байхадань, дээ[...] гэтэй хүнүүдэй хэhэн дээр[...] даhан мэдүүлгэнүүдые ямар[...] гожо болохо гээшэб?

М. САГАТ[...]
ТАСС-ай шэнжэ[...]

«ХҮН—МИНИИ АХА ДҮҮ»

«Би ухаагаа гүйлгэн бодомжолдог hүбэлгэн бэрхэ хүниие нэн түрүүндэ зураглан харуулха дуратайб. Болоhон юумын дуран соо, бэеэ hула табижархёод, тэрээндэ hохорлигоор хүтэлүүлэн ябангүй, харин тохёолдоhон ургаш түбэг хубилгахые туршажа үзэдэг, дайн дажарые дэлхэйн жама ёhон гэжэ тоолодоггүй хүнүүдтэ би дуратай хүм. Дайн байлдааhаа тодхортожо, улад зоной нюур шарай барагар хара бү болог лэ, тэдэнэй хүхюун энеэдэн бү замхаг лэ! Би энээнэй түлөө творческо ажалаараа тэмсэхэ хүсэлэнтэйб?»—гэжэ мэдээжэ немец уран зурааша профессор Леа Грундиг хэлэhэн байдаг.

Уран зурааша Дрезденэ ажаhуудаг, ажалладаг юм. Портретнэ графикын, уран зурагай ехэ шадабаритай хүн. Бодото байдалые үнэн зүбөөр зураглан харуулдаг гэжэ мэдэдэг хадаа Германиин Демократическа Республикын арад зон тэрээндэ дуратай юм. Бүри 20-оод онуудай үеэр өөрынгөө үбгэн—мэдээжэ уран зурааша, график Ганс Грундигтай—Германиин Коммунис партиин зэргэдэ ороhон байгаа. Тэдэнэр хоюулаа 1930 ондо «Германиин хубисхалта уран зураашадай нэгэдэлэй» үндэhэ hуури табилсаhан байха. Тиимэ хадань гитлеровецүүд Ганс Грундигые барижа, түрмэдэ хаажархёо. Хэрбээ хилын саана зугадан гаража шадаагүй hаань, Леагайшье хуби заяан тиимэл байха hэн.

Фашизмын бута сохигдон үгы хэгдэхэдэл, уран зурааша эхэ орондоо—немецүүдэй газар дээрэхи анха түрүүшын хүдэлмэришэн-таряашадай республикада бусажа ерэhэн байна. Үбгэ, hамган-Грундигтанай творческо ажал-ябуулгые ГДР-эй правительство үндэрөөр сэгнээ. 1958 ондо тэдээндэ Национальна шан олгогдоhон юм.

Ажалша бүхэриг байhан даа зол жаргалаа өөрөө зохёогшо Леа Грундигай хүдэлмэриин гол темые ингэжэл тодорхойлжо болохо. Тэрэ хадаа ажалша хүнүүдэй олон портредуудые зуража бүтээгээ. Уран зурааша энэ эхэнэр элдэб оронуудаар hайсахан аяншалаа. Жиирэй хүнүүдтэ халуун дурлалай мэдэрэл нэбтэрhэн үнэншэмэ hайхан портредууд олохон уулзалгын урэ дүн болоно. ГДР, Советскэ Союз, Румыни болон Кубаар ябаhанайнгаа hүүлдэ «Хүн—минии аха дүү» гэжэ нэрлэгдэhэн зурагуудай выставкэ эмхидхээ.

hаяхан Берлиндэ боложо дүүрэhэн, ГДР-эй уран зураашадай союзай V съезд дээрэ Леа Грундиг искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэдэлэй түрүүлэгшээр hунгагдаа. Арадтай бата бэхи холбоо барисаатай байха, Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин табиhан зорилгонуудые шиидхэлгэдэ туhалха,— ГДР-тэ үргэн далайсатайгаар социализм байгуулгын үедэ немец уран зураашадай дүүргэхэ гол зорилгые Леа Грундиг съезд дээрэ элидхэл хэхэдээ, ингэжэл тодорхойлhон байна.

К. САВВИН,
(ТАСС).

Сагай уларил

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэhэнэй ёhоор, мүнөөдэр республика доторнай бүрхэг байха. Урда аймагуудай зарим нютагуудаар бага зэргэ шииг орохо. Баруун хойноhоо hулаханаар hалхилха. Республикын хойто нютагуудаар 0—5 градус, урда аймагуудаар 14—19 градус, бусад нютагуудаар 9—14, Улаан-Үдэдэ үглөөгүүр 1—3, үдэртөө 17—19 градус дулаан болохоор хүлеэгдэнэ.

Майн 7—8-най үдэрнүүдтэ бүрхэгшэг байха. Зарим нютагуудаар бага зэргэ шииг орохо. Баруун хойноhоо эхинэй үедэ hулашагаар, hүүлэй үедэ шэрүүхэнээр hалхилха.

Редактор Ц. О. ОЧИ[...]

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан[...] улица Ленина, 35. Телефоны: редактора —23-67, зам. ре[...]тора —38-42, зам. редактора —35-84, секретариата —27[...] отделов: сельскохозяйственного производства и парти[...] жизни —47-59, 35-14, промышленного производства и пар[...]ной жизни —48-89, 33-61, корректорская —35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологичес[...] —24-74, советского строительства и быта —34-93, рабсел[...]ров и писем —25—41, 38-30, информации —32-74 и пер[...]дов —34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Со[...] Министров Бурятской АССР.

Н00106. Зак. № 47[...]